

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre 3 ft.
Negyed évre . . 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető
küldemények a szerkesztő-
nek, anyagiak a laptulaj-
donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyiltér sora 25 kr.

Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.

A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvnyomdá-
jában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Válasz a Pesti Hirlapban megjelent bácsmegyei levélre.

Önkéntes szerkesztő ur! A »Pesti Hirlap« f. évi február hó 24-én kelt lapjában »Bűnök a községben« című cikk jelenvén meg, alulírott, mint községi jegyző, a bácsmegyei jegyzőkre oly vakmerően szórt vádak és rágalmak ellen tiltakozó válaszomat beküldtem a hivatkozott lap t. szerkesztőségéhez, honnan legnagyobb meglepetésemre a folyó évi március hó 2-án megjelent számban a »szerkesztői üzenetekben« következő értesítést vettem: »Abban a nagy feltűnést keltett és nagyon jó hiteltű kezektől vett bácsmegyei levélben ön nem fordul elő. Levelét tehát nem tekinthetjük kompetens védekezésnek, annál kevésbé, mivel a felsorolt körülmények nem az egész bácsmegyei jegyzőséget vádolják, hanem a korrupció elterjedését állapítják meg nézetünk szerint is helyesen. A védekezéstől határozottan megkivánjuk, hogy az éppen oly jó adatokon alapuljon, mint ama levél, mely a feneketlen visszaélések sorozatát állította elének« stb.

Távol volt és van tőlem a netán mutatkozó korrupciónak védelmére tollat fogni; azt sem állítottam egy szóval sem, hogy a jegyzői kar »egy ne nyulj hozzám féle virág« volna, sem azt, hogy csalhatatlan volna egytől végig; hanem egész egyszerűen arra alapítottam válaszom fősllyát, hogy nem elégedhetem meg a közbeszúrt »tisztélet a kivételnek« kifejezéssel, miután ez cikkirő szerint lehet egy, kettő, három; holott megyénkben majd 150 jegyző hivatalosodik s erősen állítom — tán nem sok ember által irigylhető — a nehéz jegyzői pályán! De cikkirő kvalifikálhatatlan vádjai miatt nem lépett fel nyíltan: miért nem mondja ki, kit illetnek a szíves megemlékezések? hogy hát az egyik-másik jegyző alatt kit kell értenünk? ki legyen mind az az okmányhamisító, zsaroló, sikkasztó lelkiismeretlen hanyag jegyző? Tiltakoznom kellett cikkirőnek megdölgő gondolatlan s bizonyára személyes boszún alapuló gyanúsításai, rágalmai ellen nemcsak azért, hogy a bácsmegyei jegyzőket mocskolta, piszkolta; hanem mert határtalan dühében neki rontott az egész törvényhatóságnak, szolgabírótól fel a miniszteriumig s csak hogy világosan ki nem írta, miszerint ugy kormány, mint megye egyaránt dédelgeti, fenntartja e szörny jegyzőket, mert ugymond cikkirő »jegyzőnek elvesznie nem szabad, ezt támogatja ég és föld, szolgabíró és miniszterium«.

Hát mivel tudná cikkirő mind ezen állításait beigazolni, ha figyelemre méltatná illetékes helyeken a világgá bocsájtott rágalmakat? s ha cikkirő urnak az anarchia, socializmus és nihilizmushoz vezető okoskodását bírálná valaki, midőn azt mondja »nem volna csoda ha a petrováci szomorú eset ismétlődne és a jegyzőt félig holtra verve kivinnék a legelőre legelni«.

Hát bizony cikkirő ur ez a petrováci szomorú eset elég sajnós, hogy megtörtént, tán óhajtaná ön annak mielőbbi ismétlését? Tudja-e ön, és tudják-e a Pesti Hirlap tisztelt olvasói, kiknek e szomorú eseményt felhozta, hogy és miért hordták ki az akkori petrováci községi jegyzőt a most is élő s becsületben megőszült kereszturi kartársamat Mártonfy Endrét?

Az egész szomorú esemény egy oly gyalázatos rágalom és alaptalan vád kifolyása volt akkor, mint a mily alaptalanok cikkirőnek az egyik-másik jegyző ellen felhozott s csak is izgatást célzó rágalmai a Pesti Hirlapban. Mi, kik a megtörtént szomorú esetet átéljük, tudjuk, hogy Petrovác községe — hol az akkori

jegyző közbecsülés és szeretetben állott — az urbéri rendezésnél elvesztette a pert és az uradalmom a rája eső legelő részét kihalítani szándékozott, ezen egész törvényes aktusnál — a végrehajtásnál — szegény jegyző majd életével fizette meg azon hivatalából kifolyó kötelességének teljesítését, hogy községének, népének az ellenállás rossz oldalát fejtegette. Egy aljas, rosszlelkű egyének azon vádjára »emberek, mind ennek nem más mint a jegyző az oka, ő eladott, elárult bennünket, üs-sük agyon« a felbőszült tömeg tetteleg csakugyan neki rontott a szegény egyedül álló kartársnak s hitelt adva az izgató szavainak, kihordták a legelőre.

Talán a cikkirő ur különös örömet találna az ehhez hasonló szomorú esemény ismétlésénél? s talán óhajta lesi a pillanatot, hogy ez saját községében is mielőbb így történjék?

Nem, cikkirő ur! ezerszer nem!

Az igazságszolgáltatásnak ezen neme nem fogadható el, de úgy vélem, hogy ha valaki a községi jegyzője vagy bármely községi hivatalnok ellen valamit tud, sejtí hogy törvényt és szabályt sértett, nem az a módja és rendje, hogy — pláne névtelenül — neki eresztünk egy jeremiádat a »Pesti Hirlapban«; hanem igenis polgári kötelessége mindenkinek a visszaélések megállítására törekedni és bármily tettet vagy mulasztást az illetékes hatóságok útján törvényes eszközökkel rendezni; csak ha ezek nem vezetnének célra — amire nálunk nem volt még eset — akkor ildomos a nagy világ közvéleményéhez appellálni.

Különösen pedig biztosítom cikkirő urat, hogy ismerve törvényhatóságunk jeles és részrehajlatlan, igazságosan kormányzó férfait, ha nekik be fogja — de nem hirlapi cikkekkel, hanem tényekkel — bizonyítani, hogy ez az egyik, az a másik községi jegyző — ki mint pióca rágódik a község testén, sikkaszt, csal, okmányt hamisít stb. stb. — mondom biztosítom, hogy az egy percig sem fog hivataloskodni, hanem vaskezzel fogják a munkát végezni vele.

Azonban ha kénytelen az ember oly leirhatatlan rágalmat végig olvasni, mint a mely cikkirő urnak híres cikkében úgy látszik a »Schlagvort« akart lenni »a mennyiben a község árvatárának a jegyzőnek kárhuzatos köznyőssége és lelkiismeretlensége folytán már is 200,000 frtra növekedett a hiánya«: akkor meg csak ugyan nem lehet csodálni azt, hogy ké-pünk elé lép cikkirő, a híres petrováci izgatót tetőtől talpig személyesítve.

Vagy nem-e hasonló sorsban szeretné részesíteni — szerintünk a kiskéri jegyző kartársamat — mert ott csakugyan nagy a hiány az árvatárnál! De mondja meg cikkirő, hogyan tudott ön oly lelkiismeretlen lenni, hogy ezen hiányt a most Kis-Kéren működő és csak 1873. évben megválasztott jegyző köznyősségének és lelkiismeretlenségének rója fel; a midőn ezen hiány még az 1840-es években a Falkenstein-féle sikkasztás folytán állt be, a mikor még ezen kartársam meg sem született?!

Hogy pedig a kis-kéri jegyző ezen hiányt elüntesse, arra hajlandó is lett volna, ha rendelkezett volna Rothschild vagyónával; tudtommal e jegyző igen igen sokat járt a megyénél, a kormánytól s keresett jogorvoslást. De ha nem segíthetett a bajon, miért nem igyekszik hát a bölcs cikkirő ur Kis-Kér község árvatárán tanácsosal és nem rágalommal lendíteni?

Végül nem mulaszthatom el kijelenteni cikkirő urnak, hogy ha bár cikkével vérg sértette a jegyzői kart, mégis cikkében — bizonyosan nem akarva — van egy ránk nézve rehabilitáló kis mondat. Ugy mondja: »És ha perbe fognak egyet, mint Ó-Kér községérő tudja cikkirő, 15 éven át folyik a per és utol-jára is a jegyző visszahelyezésével végződik.«

Hát bizony ez csak komplementumnak vehető; mert reményem, oly abszurdumot csak nem tehet fel cikkirő, hatóságok, bíróságok felől, hogy megvesztegetés által altatják el az osztó igazságot? Vagy nem bizonyíték-e ezen eset is arra, hogy cikkirőhoz hasonló egyének — boszu és más tisztátalan források alapján — hosszú évek során képesek volnának egy hivatalnokot vizsgálat alá vonni? a honnan aztán mint Köteles Mihály a börtönből — teljes ártatlanul kerülhet ki?

Mai napig sem sikerült még biztosan kitudni, honnan és kihez tollából származott a híres bácsmegyei levél; de úgy hiszem bárki legyen is szerzője, nem nagyot mondok, midőn a német példa beszédet rá alkalmazom: »Wie der Schelm ist, so denkt er von anderen«.

Uj-Sóóvén, 1886. március 15-én.

Hartmann János,
jegyző.

A Pesti Hirlapban megjelent szóban forgó cikkre mi eddig azért nem reflektáltunk, mert azt a rögeszmét, hogy Bácsmegye, jegyző-vármegye, hamarjában kiirtani kiirtani csafolattal nem lehet. Most azonban, miután a jegyzői kar egyik érdemes tagja megszólal s egyszersmind megmagyarázza a vádak elfogadónak a védelemmel szemben tanúsított szűkkeblűségéből a késedelmezés okát: az övéhez kiegészítőleg kockázatunk egypár nézetet.

Aki a közigazgatás tényezőit figyelemmel kíséri, az régen tudja, mert kell tudnia, hogy a jegyző az állami adminisztráció ostarának csapója, a melyen minden suhintás eldurran. A községi jegyző kezében folynak össze ugy az állami, mint a megyei és községi adminisztrációnak kúsa-szála. A községi jegyző az, aki ugy az állami, mint a megyei kormányzati intézkedéseknek összes közvetlen ódiomat viseli és a sértett érdekek szemmel látható, kézzel fogható bűnbakjává tekintetik.

Mindezeknél fogva a jegyző hivatalos működésében a felsőbbség részéről kell, hogy hatályos támogatásban részesíttessék. Ha a névtelen vádaskodó ezt a szükséges támogatást dédelgetésnek nevezi: akkor megyénk nézve ennyiben, de csak ennyiben, igaza van és igaza lesz neki a jövőben is; mert nem képzeljük, hogy a felsőbbség magára hagyja azon egyént, aki községében mind a kilenc miniszteriumnak s azonfelül a számtalan ágazatú állami gépezet vezérmunkásainak egy személybe olvadt megtestesítője.

Amely pillanatban a felsőbbség a jegyzőtől ezt a határozott támogatást megvonná, abban a percben megállana a nagy állami gépezet; mint megáll a gőzkocsi, ha gátolják a fűtőtjét.

Annál szívesebben konstatáljuk ezen határozott felsőbb támogatást, mert hisz tudjuk, hogy nincs ember a világon, akinek érdeksorbái ne volnának a községben és aki ezeknek közelebbi vagy távolabbi okát a jegyzőben nem találná vagy keresné.

Ha tehát a községbeli apró érdeksaták Molochjának, a helyben folyton változó klikkek és pártok szeszélyének, az áskolódnok nyugtalan ösztönének áldozatul esni nem engedik a hivatalában erélyes jegyzőt: ezzel csak azt dokumentálják, hogy élénk érzékkel bírnak a jegyzőnek száz meg ezer kikerülhetlen baja iránt és azokat reá nézve önhibája nélkül végzetesekké válni nem engedik.

Amily igaza van a vádaskodónak ezen körülmény öntudatlan megállapításában, éppen annyira téved — vagy jóhiszeműleg, vagy akarva — midőn azt vitatja, hogy nálunk a felsőbbség támogatása a jegyző iránt elnézéssé gyöngül és netáni törvénytelen manipulációi támogatásban részesülnek, mint mondani szokás: tusolatnak.

Meggyőződhetett volna erről a cikkirő, ha egy kissé tudakozódott volna, mielőtt ráfogásait világgá eresztette, hogy csak az utolsó év alatt is hány jegyző ellen vezetett fegyelmi vizsgálat? hány lett felfüggesztve, hány megbírságolva, hány elbocsátva?

Igaz ugyan, hogy nem mindegyik kerül vizsgálat alá, aki a vádaskodó és hasonszórú ítélőbírák szerint azt megérdemelné; de ennek egyszerű oka azon véletlenségben rejlik, hogy nem Perzsiában, hanem a szabad Magyarországon élünk, amelynek Bács-Bodrogh megyéje a tisztviselők számára szolgálati szabályzatot állapított meg és annak keretén belül bánik el bepanaszolt vagy hibán fogott közegeivel.

Ha az az ismeretlen uri ember, aki dicsőséget helyezte anyamegyéje állapotainak nyilvános becsmérésebe, nem céltalanul vádaskodni és vaktában sértegetni akart, hanem a helyenkint létező és mindig mindenütt létező, soha végtelenül nem küszöbölhető visszaéléseket kívánta korlátozni és orvosolni: akkor adataival — melyeket tisztelettel kétségbe vonunk — az alispánhoz, mint a községi tisztviselők fejéhez, vagy a főispánhoz, mint a közigazgatás törvényes ellenőréhez kellett volna neki fordulnia; vagy ami most, mióta van hatalmas (?) megyei ellenzék, nagyon könnyű és hálás mód, valamelyik nagykiáltságú ellenzéki vezérkapacitást (hisz mind az!) kellett volna a közgyűlésen panaszlólag megszólaltatnia. A nyilvánosság ítélőszéke elé menni csak akkor lett volna kényszerítve, ha jogos panasza illetékes helyen sikert fülekre találandott (?).

Igy azonban csak ártott a kívánatos célnak; mert a vétkes jegyzőket — ha vannak — csak nagyobb óvatosságra intette; az ellenőrző közegek fülében pedig megszokottabbá s így hatálytalanabbá tette az efféle fölajdulásokat.

Igen, azt mondjuk mi is, irtuk a korrupciót, ahol mutatkozik; büntessük a bűnöst, ahol a törvényt áthágja; de ne keserítsük el ok és cél nélküli azokat, akik szigorú ellenőrzés fegyelmi felelősség, napról napra szaporodó munkátöbblet mellett reggeltől estig görnyednek az asztalnál és minden egyéni boszúnak első fulánkját, minden sérelmes esetnek első mérgét szótlanul elnyelik.

Mert az ilyen eljárás nagyon emlékeztet Meneniusnak azon meséjére, mikor a gyomor és a kezek összeveszttek s egyik a másikkal dacolni kívánván, mindketten pórul jártak.

Mi szeretjük az éber ellenőrzést; de nem dicsérhetjük tapintatát annak, aki az öblítő vízzel együtt a gyereket is kiönti. *A szerk.*

Tervrajz

vármegyénk monografiájának megírására.

A Bács-Bodrogh vármegyei történelmi társulat közgyűlése f. évi február 2-án a vármegyei monografia ügyében úgy intézkedett, hogy egy hármas bizottságot küldött ki, amely részletes tervrajzot készít és ezt a választmánynak bemutatja, s honnan azután a választmány megállapodása után az a vármegyei közgyűlés elé terjesztessék.

Ezen bizottság teendőjének megkönnyítésére jónak láttam ily részletes tervrajzot összeállítani, hogy ez az előmunkálat biztos alappal és kiindulással szolgáljon. Ne tekintse senki ezen tervet sem tökéletesnek, sem véglegesnek. A vármegye monografiát bizonyára még egyéb szempontokból is lehetne megírni, mint a tervemben felsorolt fejezetek szerint; és a munkaanyag teljesebb ismerete is részint új fejezetekkel szaporíthatja e tervet, részint pedig egyes felsorolt fejezetek és részeket egybevonással vagy elkülönítéssel is kívánatos fogja tenni; ezt azonban csak munkaközben az összehordott anyag mennyisége és természete határozhatja meg. Azért is minden illetékes jóakaró ügybarátot e tervet igazítására s tökéletesítésére kérek. Higgadt és komoly észrevételeket szívesen fogadok el.

Együttal előleges tájékoztatót arra is kérek minden tisztelt ügytársat, hogy résztvevő szándékát és komoly elhatározását velem (Szabadkán a gymnáziumban) legkésőbb március hó végéig tudatni szíveskedjék aziránt; vajjon a tervrajzban felvett vagy még beilleszthető s felveendő, mely fejezetet, részt vagy részeket óhajtaná kidolgozni. Természetes, hogy a tervezetbeli beosztás csak tájékoztató s nem kötelező; de az elvállalt vagy kiválasztott szakaszok némi részletezését minden esetre szükséges mellékelni.

A számbavehető munkaerőt és a biztosított anyagot ismervén, csak azután állapíthatja meg a bizottság a műnek végleges tervét és az egész munkaprogramot, a melyet a történelmi társulat választmánya útján a vármegye elé terjesztünk. S még csak azután kaphatnak az egyes közreműködők is a vármegye nevében határozott megbízást a munka elkezdésére.

Kérem a vármegye összes intelligens közönségét, hogy minél nagyobb mérvű közreműködésük által a vármegye történetének lehetőleg több oldalú s kimerítő megírását elősegíteni, illetőleg a mű anyagának összehordására vagy egyes részek feldolgozására többen vállalkozni szíveskedjenek; hogy nemzeti életünk ezredik évfordulójának országos ünnepén a többi vármegyék és városok mellett ezen nagy vármegyének története is méltóan képviselve lehessen.

I. Szakasz.

Földrajzi és természeti viszonyok.

A Bácskának földrajzi fekvése, határai, alakja, kiterjedése, régebbi és újabb felmérések.

Bács és Bodrogh vármegyéknek hajdani külön területe s kiterjedése, régi térképek e vármegyéről. Határpör e két vármegye közt valamint Csongrád és Pest vármegye ellen is (földrajzi szempontból).

A Bácska geológiai alakulása, fölszíne; talajviszonyok.

Domborzati viszonyok, magaslatok, mérések.

Vízrajzi viszonyok: folyók, patakok, erek, fokok, tó, mocsár, gyógyvizek, (Vodica), vízszabályozás, csatornázás, a csatornák.

Éghajlat—Flóra—Fauna (különleges viszonyok feltüntetése).

A vármegye területén levő összes helységek betűrendi névsora a szűkséges kataszt., népszámlálási s egyéb statisztikai adatokkal.

II. Szakasz.

Történelmi viszonyok (leveltári adatok alapján).

Bevezetés: Bács és Bodrogh vármegyéknek neve, címere, pecsétje.

Óskor: Bácska geológiai formációja, első embernyomok, fenmaradt régiségek.

Népvándorlás, barbár népek, a rómaiak. — Régiségek és lelhelyeik (kő, bronz, vas tárgyak, érmek), a római sáncok, feliratos kövek, épületek stb. A régiséggyűjtemények ismertetése.

A magyarok előtti állapotok, a szlávok, bodrikok, Frankochorion.

Középkor: A magyar hódítás vagy honfoglalás e vármegye területén (Anonymus, Zalán, Alpár...) magyarok letelepedése. A vezérek kora.

Szent István országszervezése, a vármegyék alakulása, ezen két vármegye alakulása stb.

A görögök elleni hadjárat. Vid főispán. Szt. László Bodroghban. A görögök a Bácskában 1130—1160. Kereszties hadak átvonulása, a kunok letelepedése.

A tatárok pusztításai, az ország helyreállítása, várépítések. — Középkori régiségek (várak, templomok...)

Birtokviszonyok, hiteles helyek, Hunyadiak kora, királyi látogatás 1484—1500. Pórlázadás, bácsi országgyűlés, török veszedelem.

Ujkor: a) A török hódoltság kora: Mohács, Iváncár, török intézmények, magyar nemzeti intézmények és élet e vidéken. A defterek, a Bácska felosztása Uj lakosság.

b) Felszabadulás a török járom alól, a vármegyék alakulása, a török becsapások, a zentai ütközet 1697-ben.

Határvidéki korszak: Csernovics Arzen és népe, a szerbek és a vármegyék, militia és vármegye.

A Rákóczy-kori nagy pusztulás. A vármegyék újjalakulása, a két vármegye vizsgálja. Neoquistika.

c) Mária Terézia, kancelláriai rendezések, a határvidék telosztatása, korona kerület, csajkás kerület.

II. József újításai, a vármegye ellenszegülése.

Németek letelepítése, török háború stb.

A két vármegye végleges egyesítése, országos eseményekben való részvétel, a megyei gyűlések politikai hangulata 1790-óta.

Legújabb kor: Az 1848. évi események. — Ostromállapot. — A szerb vajdaság kora. — 1861 és a provizorium. — Az uralkodó és a nemzet kibékülése, koronázás, alkotmányos élet.

Helyirat: A két vármegye területén a legrégebbi időtől máig létezett összes helységek, puszták, dülök, várak, erődök, halmok, vizek stb. névsora s ezen helyek története (minden helység pecsétje).

III. Szakasz.

Hatósági belétele.

A két vármegye legrégebbi szervezete.

A vármegyei, kormányzati, közigazgatási, törvénykezési, közbiztonsági szervezete, — a vármegye hatóságainak történeti kifejlődése (személyzet és fizetés).

A vármegyei gyűlések szervezete és története. Honvédelmi és adóügyi történet.

Bács és Bodrogh vármegye villongása egymás ellen.

A két vármegye politikai felosztása (koronkint), az egyes járásek s ezek terjedelme.

A két vármegyének tiszti névsora: fő- és alispánok, országgyűlési követek s ezek működése.

IV. Szakasz.

Társadalmi viszonyok. (Lehetőleg tört. kifejlődésben és statisztikai táblákkal).

1. Néprajzi ismertetés (ethnographia). Mily nemzetiségek vannak itt, népszámlálás, számviszonyok. Az egyes nemzetiségek, életmód, táplálkozás s ruházatkodás, építés, lakás, népszokások, közerköléség, bűnügyi viszonyok.

2. Anyagi mivelttség. A néposztályok foglalkozása, kereset módja: mezőgazdaság (gabona, kender) és állattenyésztés (ló, szarvasmarha, sertés, juh); szőlőművelés és gyümölcsstermesztés; erdő, vadászat, halászat.

Ipar és kereskedelem (iparszabadság és éhrendszer) kispár, gyár, malom; vásár, közlekedés (országút, vaspálya, csatorna, pósta, rév, komp).

Házipar: fonás (nád és szalma), szövés, kelme-festés, selyemtenyészés, női munkák.

Mezőgazdasági és ipar-egyesületek, kiállítások. Hitelviszonyok, bank, takarékpénztár, iskolai és postai takarékpénztár. Vagyoni állapotok.

3. Szellemi mivelttség. Tanügy (elemi, gazdasági, inas stb. iskolák, gymnasium, reáliskola, tanítóképző). — Könyvtárak (köz-, magán- és egyesületi könyvtárak), könyvtáreszközök. — Kaszinók és hírlapoltvasás, felolvasó estélyek.

Irodalom: tudomány, költészet, helyi hírlapok s folyóiratok.

Társas élet: társas körök, kaszinó, legény-egyletek; színesztet, zenemulatságok (zeneoktatás), tánc, kártya, teke s más mulatságok.

A vármegye terén született, itt nevelkedett vagy működött egyének, akik a közéleti és az irodalmi téren jeleskedtek. Ezek életrajza és működésük.

4. Közegészség és jótékonyági viszonyok.

Népesedési mozgalom, közegészség, életmód... orvos, baba, gyógyszerár, kórház.

Humanisztikus intézetek; szegényügy, menház, koldulás, árvaház, családgymagolító s halottas egyesületek stb.

5. Egyházi és vallási viszonyok. (tört. fejlődésben) A pogánykor. — A kereszténység kezdete.

A bácsi és a kalocsai püspökség, a titeli prépostság, hájszentlőrinci, kövi stb. káptalanok és konventek...

A szerzetes-rendek működése, a plébániák szervezése, a templomok építése.

A róm. kath. anya- és leány-egyházak névsora (keletkezési évszámmal), azok egyházi beosztása a patronátusi jog hovatartozása.

A protestáns egyház viszonyai.

A görög keleti egyház viszonyai.

A zsidók egyházi viszonyai.

Egyéb vallásfelekezetek viszonyai.

A vármegyei lakosság számarányai a vallás szerint.

Függelékül.

A két vármegye földbirtokos családjai a legrégebbi időktől 1848-ig (névsor és birtokjegyzék, nevezetesebbnél családfa.) — 1848 óta a nagybirtokosok

Térképek, rajzok s egyéb felvételek, mint műemlékek.

Kimerítő Okmánytár.

Iványi István.

Hirek.

Képviselőház. A képviselő ház f. hó 16-án tartott ülésén a törvényhatóságokról szóló törvényjavaslatot nagy szótöbbséggel elfogadta a részletes tárgyalás alapjául.

Hirdetmény. Zombor város 1886. évi I. és II. oszt. ker. adó kivétési lajstromai f. hó 18-tól 25-ig a városháza nagytermében közszemlére vannak kitéve. Az észrevételek 15 nap alatt a polgármesterhez nyújtandók be.

Honvéd-emlék. Szabadkán a napokban Antunovits Mátyás kir. közjegyző indítványára elhatározták, hogy Paganini honvédőrnagynak a zentai temetőben lévő elhagyott sírjának rendbehozatala iránt s a kaponyai csatában elesett névtelen hősök emlékének megőrkítése iránt mozgalmat indítanak meg s ennek támogatására a városi hatóságot is felkérlik.

A „Bacsvanin” című helybeli lap szerkesztését Radulovits Szilárd volt városi tanácsnok vette át.

Március tizenötödikét fényesen ünnepelték meg Feketehegyen mely alkalommal Bakay Károly alkalmi beszédet tartott. Este az olvasó-körben sikerült bankett volt.

A csendőrök beoltása. A belügyminiszter a himlőjárvány szörványos fellépése következtében a honvédelmi miniszterrel egyetértőleg elhatározta, hogy minden oly állomáshelyen, ahol himlőjárvány fenyeget vagy fellép, a csendőrlégénység és a csendőrséghez segédletként beosztott honvédek, beoltassanak. E tekintetben a csendőrpáncsnokságot a kellő utasítással a honvédelmi miniszter látja el. A mi pedig az oltóanyag beszerzéséből felmerülő költségeket illeti, — felhatalmaztatnak a csendőrpáncsnokságok, hogy azokat felszámíthatják.

Szauerborn Károly helybeli gyógyszerész eljegyezte Schmidt Matild kisasszonyt, Schmidt József eszéki nagybirtokos és bácsmegeyi virilista kedves leányát.

A Zasztava igaztási sajtóperében Czárán István sajtóügyi vizsgáló bíró a vizsgálatot befejezte s az iratokat átküldötte volt a kir. főügyészséghez. A kir. főügyész azonban az iratokat ismét visszaküldötte azzal, hogy miután az igaztói cikk szerzője külföldi és Eszéken lakik, felelősségre nem vonható. A kir. főügyész ehhez képest az eljárást a Zasztava felelős szerkesztője: Tomics (Miletics Szvetozár veje) ellen kéri folytatni.

A „szabadkai Loyd-társulat”, mint a Pesti Hirlapnak írják, f. hó 14-én tartotta évi közgyűlését 60 tag jelenlétében Blau Simon előlekte alatt. Elsőben is a tisztikar köszönt le, és a közgyűlés megválasztotta a 21-es választmányt, mely első gyűlésén a maga kebléből fogja választani az egylet tisztikarát. A 21-es bizottság a régiekből alakult, néhány fiatal erővel kiegészítve, köztük dr. Sziklai Soma, a „Szabadkai Hirlap” szerkesztője, ki az egylet titkárául van kiszemelve. A közgyűlés határozatai közül kiváltképp kettő érdemel figyelmet. Ugyanis a társulat Blau Mór lelkes szavakkal indokolt és Sümegi Ferenc által melegen támogatott indítványára egyhangú lelkesedéssel az erdélyi közművelődési egyletbe 100 frrtal alapító tagul belépett, a mi annál ismerésre méltóbb, mert a tulnyomólag kereskedőkből álló társulat sokkal fiatalabb életű, semhogy imponáns anyagi erővel rendelkezhetnék. Elhatározta továbbá az egylet, hogy a testületi szellem élénkítésére ezentúl felolvasó-estélyeket fog rendezni. Szóval: az ifju egylet működése elé — nem is említve a kebelében meghonosított választott bíróság üdvös munkálkodását — szép reményekkel tekinthetni.

Arverések. Ujvidéken Szudárovits Katalin 7040 frrta b. ingatl. március 28-án; Kulán Hajduska Manó és társai 324,000 frrta b. ingatl. június 26-án; Baján Weiszberger Kunigunda 2867 frrta b. ingói június 7-én elárvereztetnek.

Március tizenötödike. Szabadkán március 15-ikének megünneplésére a „Népkör” f. hó 14-én este nagy közvacsorát rendezett, melyen pártkülönbség nélkül 300-an vettek részt. Ünnepi beszédet Szalay ügyvéd mondott. 15-én délelőtt a vértanúk emlékére a belvárosi templomban nagy mise volt, melyet Mamuzsich plébános fényes segédlettel végzett.

Földmívelők egyesülete alakult nemrég Uj- és Ó-Verbáson. Vezérigazgatóul földművesgazdát választottak. Az egyesületnek célja nagy gabonakereskedőknek együttesen gabonát eladni minden közvetítés nélkül, együttesen nagy mennyiségű fát, kőszent stb. megrendelni és hitelt nyújtani annak, a ki rászorul. Az egyesület a napokban terjesztette fel alapszabályait a belügyminiszteriumhoz.

Köröztetés. Dornstadból (Württemberg) ezeltől 64 évvel Kulára költözött Meier Magdolna, Borbála és János nevű gyermekeire 800 márká örökség vár. Nyomozandók s feltalálás esetén utasítandók a jelzett hagyaték iránti jogaik kimutatására.

Zene. Rózsavölgyi és társa kiadásában megjelent „A une jolie dame. Au revoir.“ Valse pour piano par Olivier Saint Feréol. Pr. Fl. 1. — „Karolina-kerítő.“ Zongorára szerző és Bayer Alajosné szül. Tálhász Karolina öngyászának mély hódolata jeléül ajánlja Hölzl Lőrinc; ára 1 frt.

Gyászír. F. hó 11-én kísértük örök nyugalomra Istenben boldogult Varga szül. Kuzmics Antóniát életének 37-ik évében. A boldogult hű neje volt Varga István helybeli derék szabó iparosnak, nővére Kuzmics József harkanovcai plébánosnak és Kuzmics Lajos helybeli néptanítónak. Halálával négy fölmeveltetlen gyermek jutott árvaságra. A gyászoló rokonnokon kívül számos ismerős és magyar-szabó ipartársulat kísérte el a megboldogultat az örök nyugalomra. Megható jelenetek voltak szem- és fültanúi a temetőben, hol is a boldogultnak papbátyja érzékeny szavakban vett búcsút a megboldogulttól: „Igen tisztelt kisértő közönség! Fogadják úgy saját, mint gyászoló rokonságom nevében halánkat a mai napon tanusított keresztény jóindulatukért, mellyel megmutatták, hogy nemcsak a gazdagok, hanem a szegények is megilletés iránt felelősek. Megjelentek is megjelentésükkel enyhíteni iparkodtak. Majd a család fájdalmát esetenként, így folytatta: „Hogy szerető és kötelességét teljesítő anya volt, nem pedig a mai pipere hajsza démonja, mutatja az, miszerint 13 évi boldog házassága alatt 14 gyermeknek adott életet. De fájdalom! a 14-ik magzat az anyát is áldozatul kívánta!“ Béke poraira!

A magyar címer. A magyar korona országainak egyesített címerét egy-egy hatóságok pecsétjeiken, mint magánosok gyakran hibásan szokták ábrázolni. Az elkövetett hibák leggyakrabban a következők: A külső pajzsok első, vagyis (heraldikai jobb, a) néző szempontjából tehát bal-) oldali felső mezijében Horvátország címere (vörös-fehér kockák), baloldali mezijében pedig Dalmátország címere (három koronás leopárd) szokott igen gyakran elhelyeztetni. A helyes beosztás szerint, mely a királyi címnek „Hungariae, Croatiae, Sclavoniae rex Apostolicus, magnus princeps Transylvaniae“ felel meg, Dalmátország címere foglalja el a külső pajzs jobboldali, Horvátország pedig baloldali felső mezijét. Teljes zavar uralkodik továbbá a tulajdonképeni Magyarország külön címerének (heraldikailag véve) jobb felében látható vörös-fehér pólák számára és sorrendjére nézve. Ezen pólák száma nyolc, négy vörös és négy fehér, a legfelső pólá vörös, a legutolsónak tehát fehérnek kell lenni. Hibásan szokott rajzoltatni Erdély címere is, mely a magyar korona országai egyesített címérében a külső pajzs negyedik (heraldikailag baloldali alsó) mezijét foglalja el. Erdély címere: vörös pólával vágott pajzs, a felső kék mezőben aranycsőrű, vörösnyelvű emelkedő sas, jobbról arany nap, balról megújuló (tehát nem c. hanem o alakú) ezüst hold, az alsó aranymezőben hét (főnt négy, alant három) vörös, háromormu vár. E helyreigazításokat a belügyminiszter közhírré tétel végett az összes törvényhatóságokkal közölte.

Tűzetet Apatinban. Kedden reggel 2 óraker a zombori unton hét ház leégett. A szomszédságban lakók a tüzet csak akkor vették észre, midőn már 3 ház lángban állott. Azt állítják hogy a tűz a Planasch-féle házban és pedig a felszérből ütött ki. Sok gabona, több szarvasmarha, ló és disznó elégett.

Gyermek előadás. A topolyai gyermek-egylet f. évi március hó 21-én a casinó termében saját könyvtára javára, gyermek színi-előadást rendez. Műsorozat: 1. „Dalnok és király“ szavalja Radimetzky Ida k. a. 2. „Gazdag rokon“ vigjáték I. felvonásban. 3. „Kontárkodás“ szavalja Steiner Ida k. a. 4. „A kis cigány“ szavalja Báics Izidor. 5. „Diák-kaland“ vigjáték I. felv. A nemes cél iránti tekintetből felül-fizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak.

Gyámi és gondnoki jutalomdíjak. A belügyminiszter a következő körrendeletet bocsátotta ki: A pénzügyminiszter un folyó évi február hó 18 án 9137. szám alatt kelt átiratában azon indokból, mert a gyámok és gondnokoknak a gyámhatóság által megállapított jutalomdíjai III. osztályu keresetadó alá esnek, utasítani kérte az árvaszereket, hogy az általuk megállapított vagy folyóvá tett gyámi és gondnoki jutalomdíjak összegét közöljék az adófelügyelőkkel. Egyetértőleg a magyar királyi pénzügyminiszter ural, felhívom tehát a közigazgatási bizottságot, utasítsa a megyei árvaszereket (esetleg a megye területén levő rendezett tanácsos város árvaszereket), a gyámhatósági jog gyakorlatával felruházott 1877. XX. t. c. 174 §. község árvaszereket), hogy a gyámi és gondnoki jutalomdíjak megállapítására vonatkozó határozatokat jogerőre emelkedésük után az illető gyám vagy gondnok neve, polgári állása, foglalkozása és lakhelyének kitétele mellett, az illető lakhelye szerint illetékes kir. adófelügyelővel rendszeresen esetről esetre minden késedelem nélkül közölje. Budapesten, 1886. évi március hó 1-én. A miniszter helyett Beniczky, államtitkár.

Jégzajlás a Tiszán. Tittel környékén a jég a Tiszán egész szelében megy. F. hó 14-én reggel 5 óra tájban a hajóhidat darabokra szakgatta s elvitte. Némely része pár kilométernyire is lesodortott a jég által. A közlekedés Torontálmegyével egy időre ismét fénakadt. A gőzhajózás a Tiszán szünetel, a Tiszán a jég állítólag Zenta táján megállott. A Bega folyóban Tittelől fölfelé mintegy 2 kilométernyire egy szenes hajó van elmerülve, mely a hajóközlekedést akadályozza. Ezen hajónak 30 kilogramm dinamittal szétvetése 14-ére volt kitűzve, de a jég miatt ezen munkát is függőben maradt.

Gőzhajózás a Tiszán. A jégzajlás következtében egyelőre beszüntetett gőzhajói utasszállítás a Tiszán tegnaptól kezdve ismét megnyitott.

Megerősítés. Az újvidéki kereskedő ifjúság által alakított „Danubius“ csónak-egylet alapszabályait a m. kir. belügyminiszter jóváhagyta.

Színházi műsor. Szombaton: „A fekete gyémántok“ drámai költemény 6 képpben, írta Jókai Mór. — Vasárnap: „Nóra“ színmű 4 felv. Irta Csiky Gergely. — Szárdán: „Gerolsteini nagyhercegnő“ operette 3 felv. Off-nbachtól. — Csütörtökön: „Bukow, a székelyek hőhéra“ népszínmű 5 felv. Benkőtől.

A fogalmazásban jártas, zombori illetőségű joghallgató, jelenleg Szegeden ügyvédi iroda vezető, alkalmazás keres helyben, szerény feltételek mellett, mint irodavezető vagy ügyvédsegéd. Bővebb értesítés e lap kiadóhivatalában.

Menetrend. A személyszállító gőzöcsök menetrendje 1886. évi március hó 15-től kezdve további intézkedésig. Felfelé: Bezdánból Budapestre és Bécsbe: naponta 9 óraker este. Lefelé: Bezdánból Zimony-Nándorférvárra naponta 9 óraker reggel. Bezdánból Orsova és Galicig: szerdán, pénteken és vasárnapon 9 óraker reggel. Bezdánból Tittel-Szegedre; szerdán és szombaton 9 óraker reggel. Bezdánban, 1886. március 14-én. Az ügynökség.

Minta óvóházak föllállítására. Az országos köznevelési bizottság a gyermekek-menedék-helyek nagyobb része nem áll szakszerűen képzett egyének vezetése alatt, föliratot intézett a közoktatásügyi miniszterhez, hogy a mutatózó szükséghez képest az ország különböző részében minta-óvóházakat állítson föl, illetőleg a már meglévőket ilyenekké alakítsa át oly módon, hogy azokban az alsóbbfokú falusi kisdud-óvóházak, vagy gyermekmenedék-házak vezetői (dajkái) bizonyos meghatározott idő alatt szakszerű kiképzést nyerjenek s erről nyilvános vizsgát letenni köteleztesenek. Ily minta óvóházak föllállítására az egyesület egyelőre megnyitott írt levelet a miniszternek. Az egyesület egyúttal kimondani kéri, hogy csak ezek a minta óvóházak birjanak joggal dajkák kiképzésére és képesítésére.

Gázvilágítás Baján. Baja város törvényhatósága f. hó 11-én tartott közgyűlésén a városnak légszerveszszel leendő világítását határozta el s erre nézve a világítási bizottság és Riedinger augsburgi gépgyáros közt létrejött szerződést jóváhagyta. Hátra van még a miniszteri jóváhagyás. — Ugyanez alkalommal az ottani dalárdának a folyó évre 60 firtnyi segélyt szavaztak meg.

Sikkasztás. Fetter József, újvidéki volt adóügyi tanácsos, mint a vizsgálat kiderítette, 4614 firt 92 krt sikkasztott el az adózók kárára.

Az igazságügyminiszter, tekintettel a csendőriörök által az utóbbi időben történt kinzásokra, körrendeletet intézett az összes törvényszékekhez és járásbírószékekhez, azzal az utasítással, hogy mielőtt egy csendőriörök által letartóztatott egyén hozatik be, az azonnal kihallgatandó és ha a csendőriörök bánásmódja ellen panaszkodik, a törvényszéki orvos azonnal vizsgálja meg, nehogy az illető vádlottnak csak később, a végtárgyaláson legyen alkalma a rajta történt kinzásokot elpanaszolni.

Kirándulás. Az országos köznevelési tanár-egyesület ez évben Fiuméből igen érdekes kirándulást fog rendezni a dalmáciai partok mentén. Az elindulás Fiuméből július hó 10-én, és a megérkezés Fiumébe július 16-án vagy 17-én történik. Az egész kirándulás Fiumétől Cattaróig és vissza, teljes ellátással együtt 36 firtba fog kerülni. A kirándulás csak akkor jöhet létre, ha legalább 150 tag jelentkezik. A résztvevni szándékozók jelentkezzenek Brozik Károlynál, a tanár-egyesület titkárnál (II. ker. reáliskola.)

Március tizenötödike. Doroszlóról írják: Március 15-ikét mi is megünnepeltük méltóképen. Az eszme délelőtt még tervben volt, délután 2 órára azonban már minden kész volt arra nézve, hogy a szabadságharc emlékeit visszaidézzük. Ezen alkalomra készült el egy pár óra alatt szép trikolorunk lelkes hőlgyeink közreműködésével, amelyre a szép feliratot buzgó segédlelkésznünk készítette. 2 óraker tarakok durrogása hirdette az ünnepély kezdetét, amidőn is a falu apraja, nagya, nemzetiségi különbség nélkül összegyűlekezett a segély-egyleti helyiség és a község-háza előtt. A menet a templomnál csatlakozva haladt a temető felé, a helybeli érdemes díszsereg kísérete mellett: dob- és trombitaszóval. A sírok fölött a sokaság megállapodott; amire a díszsereg kört formált s ezen belül az énekhez értők lelkesen rázendíték a Hymnuszt, mely után Horváth Imre hazafias plébánosunk tartott igen szép rögtönzött, mélyen átértett beszédet, hangoztatva a szabadság, egyenlőség, testvériség elvét. Ezután a Szózat hangzott el; majd az „Ezer esztendeje annak“ nóta éneklése mellett a menet hazafelé indult s a templomnál ismét szép rendben szétoszlott. Az ünnepély befejezésül az egylet helyiségében „emlékeztünk meg a régiekről“. Sz. J.

A sértett fél visszavonható indítványára üldözendő ügyekben megtartott végtárgyaláson a sértett fél jelenléte okvetlenül szükséges lévén, Szentgyörgyi Imre igazságügyminiszteri államtitkár körrendeletileg utasította a kir. törvényszéket, hogy a sértett fél a végtárgyalásra ezental azzal a megjegyzéssel idéztesse meg, hogy meg nem jelenése esetén vádjá visszavontnak tekintendő.

Tűzoltói tisztújítás Zsablyán. Zsablyáról írják: Folyó hó 14-én tartotta a zsablyai önkéntes tűzoltó-egylet működő kara tisztújítását. Ezen egylet kezdeményezésére és létesítésére Aranciczky Athanasz jegyzőnek és Jovánovits József aljegyzőnek közönszöhet. Ez alkalommal a működő kar főparancsnokának Jovánovits József, alparancsnokká Vincze Márton, tüzendőosztály-parancsnokká Szarajlits István, pénztárossá Milosev Tódor volt jegyző, az arany érdemkereszt tulajdonosa, mászóosztály-parancsnokká Weber János, szivattyúosztály-parancsnokká Riheczky József, vizgondozó parancsnokká Czvejanovits Vládó, első segéd tiszté Sztapanovits Kuzmán, másodsegéd tiszté Keller György, szivattyú mesterekké Singer Ede és Ulrich Gyula választottak meg közfelkiáltással. Az egylet eddig 40 működő- és 40 pártoló-tagot számlál.

Az új-verbászi alginmázium megszűnik. A Verbászon mintegy hetven év óta fennálló alginmázium, mint a Pesti Napló értesül, az új közép-iskolai törvény rendelkezései következtében meg fog szünni. Ez a

közép-iskola eleintén ágostai esperességi alginmázium volt, később aztán felekezetenküli pártfogósági reálginmáziummá változott át. Pártfogó volt mindenki, ki évenként legalább egy firtnyi összeggel hozzájárult az intézet fenntartási költségeinek fedezéséhez. Miután azonban az új közép-iskolai törvények értelmében az intézet fenntartási költségei is tetemesen megszaporodtak s a mintegy kétezer forintra rugó költségzsaporulatot új-verbász községének lakossága magára vállalni nem hajlandó, az iskolát hova-hamarabb be kell majd zárni. Pedig hát az új-verbászi közép-iskolának nemzeti hivatása is van azon a vegyes nemzetiségű vidéken!

Kanyaró Zsablyán. A kanyaró-betegség Zsablyán járványosan jelentkezett; ennél fogva az iskolák bezárattak és csak dr. Fleischer Simon járásorvos tapintatos és éber figyelmének és kifejtett buzgalmanak köszönhető, hogy ezen járvány áldozatait nem szedi rakásra.

Eljegyzés. Mrákovits György helybeli városi II. alkaptány, eljegyezte a napokban Eszéken a nálunk is ismert kedves Csarsch Ilka kisasszonnyal.

A kuria a következő elvi jelentőségű határozatot hozta: A bigamikus házasság semmivoltát a bűnvádi ítélet nem mondhatja ki, mert a katolikus felek közti házasság ügyében ítélni egyedül a szent-széki illetékes.

Küléről írják: Lederer Gusztáv kir. járásbíró és családját nagy és érzékeny csapás érte: Margitka, 3 éves kedves kis leánykájuk f. é. március 15-én történt elhunytával. Március 16-án vittük ki a kis ártatlan halottat, nagyszámú gyászrésztvevő rokon, jó barát és ismerős kísérete mellett az örök nyugalom helyére. Béke a kis angyal hantjai felett! — Quirtzföld Nándor, a cservenkai evang. egyházközség lelkésze, a koronás arany-éremkereszt tulajdonosa, f. é. március 11-én kísértetett a község és a környék nagyszámú részvéte mellett, az örök álom nyughelyére. Béke poraira!

A tavasz kezdete. Március 20-án lép a nap a kosjegybe, vagyis a nap sugarai e napon a földgömb déli féltekéjének sarkkörére függőlegesen esvén, ezáltal nekünk és a déli mérsékelt égövnek a napjegyent s egyben nálunk a tavasz kezdetét; viszont a déli mérsékelt égövön, tehát Dél-Amerikában, a déli tenger szigeteken s Ausztráliában az ős kezdetét okozza.

Irodalom.

Ráth Mór legújabb kiadásáról. Nagyszerű illusztrált Shakspereről a „Vasárnapi Újság“ 1886-ik 6. száma a következőket hozza: „Shaksper jó fordítása a leggazdagabb szépirodalomnak is felér legalább felével“ mondá Vörösmarty negyven évvel ezelőtt. Azóta, Tomory áldozatkészségéből, a Kisfaludi-társaság gondozása alatt s legkitünőbb műfordítóink hozzájárulásával, a magyar irodalom birtokába jutott a teljes Shaksper-nek, oly jó fordításban, a milyen tőlünk csak telt, s a mely talán még ötven évig is ki fogja elégíteni irodalmunk és közönségünk igényeit. E teljes magyar Shaksper-kiadás tulajdonjogát, a fordítók igénye fenntartásával, Ráth Mór szerezte meg a Kisfaludi-társaságtól. A Cassel-féle londoni kiadás világ-hír képeivel a nagy mű mintegy száz füzetben jelen meg, a mi előre láthatólag hosszabb időt fog igénybe venni, de éppen ez könnyíti a megszerzést is. Minden füzet 16 oldalt vagyis 32 hasábot foglal magában, s egyremásra két nagyobb, egész oldalt elfoglaló és külön lapon levő s 2-3, szövegbe nyomott képet foglal magában. E fordítás, melyben legnagyobb költséget is — Vörösmarty két, Petőfy egy, Arany János három darabbal — jelennek meg, azon kívül jeles műfordítóink (Lévay, Szász, Győry, Greguss, Arany László, Rákossy Jenő stb.) hozzák meg Shaksper-kultuszunk áldozatát: a gyönyörű kiállítás s a remek képek által bizonyára csak nyer becsében, s a legszebb és legbecesebb díszévé válik bármely asztalnak és könyvtárnak. A nagy vállalat hat kötetre lesz bocsátva. A két első kötet a nagy tragédiákat (Othello, Lear, Hamlet stb.) s a következő kettő a színműveket és a vigjátékokat, az utolsó kettő az angol történeti drámákat foglalja magában. Az illusztrációk száma körülbelül 600. Minden egyes füzet ára 40 kr. A kiadás becsült emelni fogja még a minden egyes darabhoz járuló bevezetés, s azt kísérő magyarosított jegyzetek, Csiky Gergely tollából.

Vízügyi Közlöny cím alatt egy hetenként megjelenő új szaklap indult meg a már 10 év óta fennálló „Gazdasági Mérnök“ társalapjaként. A Vízügyi Közlöny célja szolgálni és előmozdítani a vízrendezés és vízhasználat s a hajózás és vízi forgalom érdekeit. Ennek megfelelőleg közöl cikkeket az ármentesítés, folyószabályozás, csatornázás, kikötőépítés, vízvezeték, lecsapolás, vízhasznosítás, földöntözés, vízi erőművek, alag csövezés, a hajózási és hajóépítés s a vízi forgalom köréből. Közöl tudósításokat a vízrendezés és vízhasználati munkálatokról, ismerteti a külföldi e nemű jelesebb műveleteket, rendszeren közli a vízügyi igazgatás körébe vágó rendeleteket és utasításokat s a vizállási és időjárás adatokat. A Vízügyi Közlöny előfizetési ára: erre az évre 8 firt; a „Gazdasági Mérnök“-kel együtt (18 firt helyett) csak 14 firt. Az előfizetés a Vízügyi Közlöny kiadóhivatalába (Budapest, Csillag-utca 8.) küldendő.

Új könyvek. A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben, újabban megjelentek: Olesó könyvtár. Szerkeszté Gyulay Pál. 197. füzet Gervinus G. G. Bevezetés a tizenkilencedik század történetébe. Németből ford. Rózsáagi Antal. Füzve 50 kr. 198. füzet Olaszköltőkből. Ford. Radó Antal. Füzve 50 kr. 199. füzet M. Tullius Cicero Laelius a barátságról. Latinból ford. Némethy Géza. Füzve 20 kr. 200. füzet Goethe Berlichingeni Gottfried a vaskezu dramati-zált története. Németből ford. Balla Mihály. Füzve 50 kr. 201. füzet. Pellico Sylvio. Börtöneim. Olaszból ford. Erdélyi Károly. Füzve 50 kr. 202. füzet. Taine Hippolit Adolf. Az olasz művészet bölcselete. Franciából ford. Kádár Béla. Füzve 20 kr. 203. füzet. Iosvai Selymes Péter. Az híresneves Tholdi Miklós-nak jeles cselekedeteiről és bajnokságáról való histo-

ria. Bevezette és jegyzetekkel kísérte Szilády Áron. Füve 20 kr. 204. füzet. Gregorovius Ferdinánd. A pápák siremlékei. Németből ford. Hegedűs István. Füve 20 kr.

Színház.

Szerdán, március 17-én „A gascognei nemes és az ördögvár szerelmei” látványos, kiállításos, romantikus nagy operette Zell és Genéttől, melynek zenéjét a színlap tanúsága szerint Souppé, a mi igénytelen nézetünk szerint pedig részben Planquette, Lecocq, Strauss, Millöcker és társaik is irták. Ha közönségünknek eddig panaszja volt a gyenge szereposztás miatt, ezúttal a társulatnak legjobb erői jelentek meg a deszkákon. Zajonghy (James herceg), Pósfay Ella (Mary), a színlap szerint Méry), Kiss Ferkó (Croustillac lovag), Dezséri (Rouppinell marquis) és Szigethy Lujza (Cascaritta) oly ensembel képeztek, mely mellett a közönség, mely az egész házat betöltte, egyszer egy jól adott és jól énekelt előadást is élvezhetett volna, ha a darab maga nem lenne olyan rémségesen silány, mint amilyen; így azonban nagyon is ráillett, hogy „le jeu ne vaut pas la chandelle.” A darab nem ismeretlen már a zombori közönség előtt (ha jól tudjuk, éppen Tóth Béla volt az, ki már egyszer itt színre hozatta) és ez alkalommal a gyengébb idegzetekre is elég figyelemmel volt, a mennyiben néhány borzalmas, a darabnak úgy látszik a romantikus jelleg megadni akaró részletet, mint pl. a koporsókat a bennük fekvő halottakkal, veres irónjának áldozta fel. Az előadás a darab és zene ürességétől és semmitmondóságtól eltekintve, teljesen kerekedett volt, sőt a kar is ezúttal elég nagy volt, csak sajnálhatjuk tehát, hogy ily összjátékot csak efféle vasárnapi muritások előadása alkalmával élvezhetünk. Az egyes szereplőkről megemlékezve, Pósfay Ella k. a. egész este küzdött a hálátlan szereppel, míg Szigethy Lujza kedves kis szerepe és játéka elfeledteté velünk Lilijét és újból igazolta, hogy a szoubrette-szerepekben szép jövő vár még rá. Zajonghy tisztelői sűrűn részesték tapsaikban, Kiss Ferkó gascognei nemese nagyon is komoly és méltóságteljes, Dezséri marquis-ja ellenkezőleg nagyon is kevéssé volt az. Legyen szabad még azt is megemlítenünk, hogy a helyi sajtó színi kritikái közt a társulat által leghamarább a „Zombori Füttyülő” részesült méltatásban, arra mutattak legelőször a fényes cipők.

Zombor városa és a közegészség.

Azon nézetből kiindulva, hogy minden embernek a maga élete a legkedvesebb java, nem vélek hálátlan dolgot elkövetni, ha röviden, de behatóan Zombor városnak egészségügyi viszonyait tűzöm ki fejtegetéseim tárgyául. Közérdekű ügy ez Zombor város közönségére nézve is, hiszen annak életbiztonságáról szólók. „Az élet nagyrészt a körülményektől függ”, mondja egy német tudós, s igaza is van. Ha tehát az a körülményektől függ s mi a körülmények egy bizonyos részén uralkodunk, miért ne állna hatalmunkban, azon feltételeket, melyek az élethez okvetlen szükségesek, kedvezőbbé tenni?! Ezen elvből kiindulva, látjuk, miként tömörülnek nemcsak egyesek, hanem államok, világrészek, az élet védelmére. S ha ezt az állam teszi, miért ne gondoskodnék Zombor városa is polgárainak életéről?

Az állam, mint test, megadta a kezdeményező lökést az új áramlatnak, melyet egészségügynek mondnak. De önmaga, ha annak egyes részei nem működnek közre, e téren nagyon keveset alkothat. Az állam egyes részeit megyék, városok és községek képezik; alulról kell a nagy egészségügyi reformnak megindulnia, ha egyáltalán fényes eredményt várunk. S ezért kösse Zombor városa lelkére közegészségi helyzetének gyökeres javítását.

A városnak nemcsak mint államrésznek, hanem mint erkölcsi hatóságnak is kötelessége, polgárainak életét védenie. Vajjon mer-e valaki kételkedni, hogy városunkban a népesség sztagnálása abban rejlik, hogy közegészségügyünk oly gyarló labon áll?! Ezeket tájékoztatásul előbeocsátani, hogy mily okok készítették engem városunk egészségügyi viszonyainak megírására, szükségesnek tartottam, mielőtt a részletes ismertetéshez fognék.

I.

Nyár van. A nap bucsú sugarait veres fényben veti vissza kedves szülővárosomra s én, mint közepesség ember, este felé egészségi szempontból sétat szándékozom tenni. Nappal a nagy hőség, mely minden embert hős szobába űz, tart vissza négy fal között, s ki ne érezné az újabb üdülés szükségességét? Csak az a kérdés, hova felé? Elgondolkozva haladok az a . . . i úton, melynek tulsó oldalát a borzasztó por miatt alig látni. „Alföldi jelleg”, vigasztalom magamat és azzal tovább ballagok. Önkénytelenül a „zombori korzóra” gondoltam. Mióta elhagytam szülővárosomat, e híres sétat helyet nem láttam, azaz jobban mondva láttam, de télen. Igazán kíváncsi voltam a korzói életre. Vig zene hallik, a város közönsége fasorok között sétálgatva hallgatja. A sétálók közé vegyülök. De a keskeny ut, melyet a sétáló közönség hármával-négyesével tántoríthatatlan elfoglal, a házak melletti járóra készlet. Végig megyek egyszer a korzón s azzal a meggyőződéssel távozom, hogy többé vissza se megyek ehhez a komisz helyhez. Bocsanatot kérek Zombor város közönségétől, de én nyíltan megvallom, hogy „büz” mellett óra hosszat sétálgatni egyáltalán nincs kedvem. Röstellem, ha elgondolom, hogy valami idegen ember el talál a zomboriak kedvenc helyére jönni! Mit gondolhat ez a zomboriakról? Egyik barátom a következő drasztikus meghatározását adta a korzónak: „önkéntes nyilvános városi büzelvő hely zenező mellett.” Nagyon selejtékes definíció, de — fájdalom — igaz. S ily hely mellett — értem a rendőrelles árkot — keres a zombori közönség — üdülést!

Most nézzük, mi ennek az oka? Ha nem csalódom, a városi szépitő bizottság volt az, melynek kezdeményezésére a város fasorokkal beültetni elrendelte. Ezen igazán nemes határozat nem kevesebb hállára kötelezi Zombor közönségét az intéző körökkel szemben;

idején ezen határozat áldását élvezni is fogjuk. Eltekintve attól, hogy a várost külsejére is szépití, egészségügyi szempontból ez oly haladás, melyet senki sem hagyhat elismerés nélkül. Ezen eszmétől vezéreltetve, a mostani korzó létesült. Ez magában véve szintén igen dicsérendő tény, de hogy a közönség a legegészségtelegebb helyet választá rendez sétat helyének, oly ballépés, melynek súlyát ki tudja hány ember érzé s fizeté meg életével!

Az árok, melyet a város — maga is belátván annak tarthatlanságát — időközönként tisztíttatni szokott, mindannak dacára oly levegőrontó, hogy ezt — feltéve, hogy Angolországban vagy más nyugoti nagyhatalom birodalmában élünk — ott állami közleg közbeletéve, beboltoztatnák s pedig rögtön. — Nálunk ezzel vajmi keveset törődnek. „Ha megéltünk eddig is az árokkal, megéltünk mi továbbra is”, hangzik a válasz s minden rendben van.

A napokban olvastam a „Bácskában”, hogy a város a vármegye előtti teret feltöltetni szándékozik. A pénzösszeg is meg van szavazva — ha nem csalódom — s így eme szándék teljesedésbe látszik menni. Hiszen az ellen nem lehet kifogást tennünk, ha nem volna szükségesebb teendők. De Zombor városa ez ügyben úgy jár, mint a fiatal házások, kik házi beburtozásukat tükör, képek stb. vásárlásával kezdék s végre nem maradt pénz az ágyra s aludtak — a földön. A zombori víz és moslók lecsapolásának végleges rendezése mindenekelőtt eszközöndő. Ha nincs pénz e tagadhatlan drága művelésre, miért nem kezdik apróbb részletekkel? Évenkénti kisebb összegekkel meg lehetne kezdeni a munkát. A vásártér feltöltése mindenesetre kevésbé fontos vitális követelmény, mint a jó vízlecsapolás és ezzel kapcsolatban a város polgárainak élete. Hogy a köztisztaság, jó levegő, mely számos össekötetésben áll az élettél s ennek ellenéte a halállal, azt most a XIX. században nem kell már bizonyíttatni és ugyanezen század emberei ezen fontos vivmányal csak alig törődnek.

Ne keressünk érveket, felesleges is volna. A ki csak némileg foglalkozott közegészségügygel, nem tagadhatja el ezen követelmény abszolút szükségét.

Ez röviden a korzó ismertetése egészségügyi szempontból. Az a pici beboltozás a Falcione féle ház előtt engem nézetem megírásában egy cseppet sem konfundált.

Legyen szabad egy legközelebbi cikkben a város egyéb nyilvános helyeit: a csatornai fürdő, park, társas helyek, közvágó, melynek újja építése alkalmával feltétlen elismerésem meg nem vonhatom, stb. megismertetni, egészségügyi szempontból. S végül egy harmadik cikkben a városi orvos által közölt kimutatást, mint egészségügyünk tudományos kulcsát, a jelen viszonyokra alkalmazva, megbeszélni.

Doktorandusz.

Német világ Dorozslón.

T. szerkesztő ur!

Hazafiatlan, reakcionárius, Schulverein-féle törekvésekről kell becses lapját értesítenem Dorozslóról; azon községből, hol a rég letelepedett német lakosság csak családi nyelve hangzik nemétül, de megmagyarosodott annyira, hogy nem lehet megismerni ki-ejtéséről, vajjon nem-e született magyar? s a német szót tán valamelyik szomszéd német községben sajátította el? Szép egyetértésben, testvéri szeretetben éltek eddig a magyarokkal; fájdalom, hogy e szeretet hülni s az összekötő kapocs tagolni, lazulni kezd. Az utolsó községi képviselő választás óta tapasztalható elszigeteltség; már a választás alkalmával külön tömörültek, csak a magok jelöltjeire szavaztak, míg a magyarok közülök is állítottak jelölteket. A magyarok testvéri szeretete ekként rít hálátlansággal viszonozott. Nem sokára a megtörtént választások után nyíltan felléptek és pedig azon hazafiatlan s az 1879-iki XVIII. t. c. ütköző kérdéssel: hogy gyermekeik számára egy külön német iskola állíttassék. Hiába való lett a r. k. lelkész figyelmeztetése, hogy kérésük nagyon időszerűtlen; hiába mutatott a közeli német községek hazafias példájára, kik gyermekeiket ide küldik a magyar nyelv elsajátítására; ok a dolgot szorgalmazták, a papnak szemrehányásokat tettek, hogy nem egyforma mértékkel mér nekik mint a magyaroknak, hogy az ő javukkal nem törődik stb. Ezen rosszakaratu gyanúsításokat magától elhárítandó, kérésüket felterjesztette egyszerűen minden megjegyzés nélkül az egyházi iskolai főtanfőnökhöz, mely böles megfontolás után a következő két kérdésre: 1-ör hány oly iskolaköteles német ajku gyermek van Dorozslón, kik a magyar nyelvet nem értik? 2-ör hány oly német család lakik Dorozslón, melyek a magyar nyelvet nem beszélik? kért választ. Tiszta és nyugodt lélekkel mit felelhetett volna egyebet, mint az 1-sőre azt, hogy olyan gyermek nem létezik, sőt ellenkezőleg a legtöbb közülök nem tud németül, a másodikra pedig azt, hogy egypár családban még az anya nem tud magyarul, azok t. i. kik legközelebb jöttek ide férjhez. Feleletül azon böles válasz érkezett a főtanfőnöktől, melyből minden kértelműség, minden részrehajlás ki van zárva. Az ügy fontossága megkívánja, hogy azt szóról szóra közöljük: „E hó 6-án 23. sz. a. kelt felterjesztésre vonatkozólag kijelentetik, hogy a helyi körülményekre való tekintetből Dorozslón egy német tannyelvű iskolának felállítása éppen nem indokolt és teljesen fölösleges, miért is az annak érdekében nyíltatott óhajok figyelembe nem vehetők. — miről az illetők esetleg értesítendők.” Kalocsa, 1885. febr. 10. — Hogy e válasszal az illetők nem lettek se megelégedve, se megnyugtatta, kitűnik újabb törekvéseikből. Nyílt titok, hogy most már Schulvereinista céljaikra magok között pénzt gyűjtnek, gyűléseket tartanak, nyíltan bevallják reakcionárius szándékaikat. Hogy ez a magyarságot bosszantja s hogy ez egyenlenségre és surlódásra vezet, kétséget nem szenved. Fájdalom, hogy értelmes kezek titokban intézik e hazafiatlan törekvéseket; ez több mint kétségtelen. Hanem jól vigyázzanak azok a bizonyosok: hogy békés lakosok közé a viszálykodás konkolyát el ne hintsék; mert nagy felelősség fogja őket mind Isten, mind a haza előtt sújtani.

—y.

Uj-Verbász, 1886. március 17.

Verbász újabbon többféle nevezetesebb mozzanat színhelye. Így például e télen történt községünk egy ugynevezhető négyüzletének azon elhatározása, hogy a pártfogósági algymnasium fenntartásához évenkénti 20000 frttal nem akar járulni, a mely összeg annak fenntartásához kívántatna, s így valószínűleg ezen régi községiskola ez év folytán befog záradni, ha népünk egy-két hó alatt jobb nézethez nem járul. Pedig ezen községiskolának fontos missziója volt, jelesen hivatása volt Verbászt, Alsó-Bácskának ezen kereskedelmi központját, magyarosítani és ezen központból terjedt volna aztán ezen vegyes nemzetiségű német-szláv vidéken édes hazánknak mindenkire nézve szükséges nyelve. A február 6-án tartott népes gymnasialis gyűlésen Schneberger, Korbai Károly és Maur orvos a középiskola mellett buzdító beszédekert tartottak, de ezen buzdító beszédek, valamint a „Bácskának és „Telecskának” nak lelkesítő cikkei elpattantak a nagy néptömegnek non possumus sziklájáról. Hasztalan minden kapacitálás, minthogy már a mi németiségünk is beszívta Petőfink ezen tapasztalati mondását: Tanítja már egy ezred, hogy a magyar fizetni nem szeret s a mi németiségünk is csak akkor fizet, ha muszáj. Ez alkalommal azonban némileg menthető népünknek ezen fizetni nem akarása, mert a lakosság legjobb módú része egy-két év előtt meglehetősen drágán sok uradalmi földet összevett s ezen földekre történő rátafizetések e mostoha években meglehetősen terhelik őket; e mellett még két évig tart vasúti adóknak. Azonban mégis azt hiszem, hogy Verbásznak lakosai már egy-két év múlva is érezni fogják ezen algymnasiumnak nagy hiányát, minthogy községünk majd minden családjának az az óhaja, hogy gyermekeik a magyar nyelvet megtanulják és eddig évenként 30—40 cseréfiut kaptak is a magyar községekből, a mely magyar cseréfiak főképp az algymnasiumnak látogatása miatt jöttek Verbászra, de ha az algymnasium megszűnik, ez esetben valószínűleg vége leend a cseréknek is s a magyar nyelv ily könnyű módon való megtanulásának.

Ezen haldokló algymnasium javára egy hangverseny rendeztetett, a mely szinte a gyűlés napján, azaz február 6-án tartottat s a mely igen jól sikerült, amennyiben annak 106 frtnyi tiszta jövedelmet hozott. Oly érdekes és változatos hangverseny mint ez, még sohasem volt községünkben. Ugyancsak ezen hangversenyenél tapasztalható volt, hogy Verbász oly gazdag művésznökben, különösen zenélő és éneklő művésznökben, mint tán Bácskának egy metropolisá sem. Mint zenélő és éneklő művésznök a többek közt leginkább kiténtek: Ott Schneberger Melánia és Schuch Károlyné úrnők, ugyszint Vester Mayer Matild és Valter Mariska urhölgyek. Miután mi verbásziak oly sok művésznőben bővelkedünk, szívesen szöglünk ezek köréből egy-kettővel ilyféle jótékony cél tekintetéből hangversenyekhez azon községeknek, a kiknek nincs szerencséjük művésznőkkel birhatni, csak tessék hozzánk folyamodni.

Egy hónapra rá ezen hangverseny után azaz március 6-án több lelkes ifju, különösen Krob Pál és Schuch Károly fíradozásai folytán egy tombola-bálnak volt, a melyhez a tárgyakat (150 darabot) leginkább hölgyeink adományozták. Ezen tombola-bál szinte jótékony célra lön rendezve, jelesen az erdélyi közművelődési-egylet javára, s ennek tudtommal 170 frt tiszta jövedelmet hozott. Ehhez járult még az olvasó egyletnek 20 frtnyi adománya s így tőlünk 190 frtnyi segélyben részesüezen pártolásra méltó erdélyi egylet! Ezen tombola-bál oly vigmedélyű volt, mint még egy táncvigalom sem, mi abból is következethet, hogy az csaknem reggeli 7 óráig tartott; de hölgyeink teljesen meg is voltak ezen mulatsággal elégedve, mert egy kissé tán sokat is táncoltak, lévén elegendő táncos.

De ezen két táncmulatságon kívül hölgyvilágunk az egész tél folytán még mintegy más 17 mulatságban is részt vett; jelesen a minden héten tartott csütörtöki estélyekben, a melyek az olvasó egylet szép nagytermében folytak le. Ezen estélyeken vagy felolvasás, vagy szabad előadás adatott elő, amely után rendszeren muzsikális produkció következett, ezután vagy társasági játékok, vagy tánc. Részint felolvasásokat, részint előadásokat tartottak: Lakner Fülöp, Martin Kovits tanár, Blum Salamon, Schneberger János, Zvarinyi Gyula, Kármán József — ez több ízben —; egy ízben több ifju felváltva szavalt; most csütörtökön pedig Krob Pál jegyző fog felolvasást tartani. Hol van olyan község széles Magyarországon, a hol a hölgyvilág négy hónapon át mintegy 17 ingyenes kedélyes esteli mulatságban részesülne? Ezen estélyek még folytatódhatnak. Ugyancsak egész télen át az ugynevezett haladó vagy népkörben vasárnapi felolvasások tartottak. Mintegy két hónapon át nagy néptömeg vett részt ezen vasárnapi felolvasásoknál, de a harmadik hónapban már sokkal kevesebb a közönség.

A sok esteli mulatság mellett, különösen január közepétől kezdve február végéig, a számos nappali gyűlések vettek igénybe bennünket; ugy, hogy némely napon 2—3 gyűlésre is hivatalos volt némely egyéniség. Két gyűlés jótékony cél által is igyekezett fényleni, jelesen a halotti-egylet gyűlése, amely néhány nyomorult Lázárnak segélyt határozott; s a takarékpénztár közgyűlése, amely az algymnasium és az óvoda részére nyújtott segélyt. Minden egyletnek hivatása lenne tehetsége szerint szegény intézeteket és nyomorúságban sanyló lakosokat istápolni.

Végül megemlítenék tartom azt is, hogy szinte e tél folytán községünkben egy ugynevezett földmívelők egyesülete jött létre egy előkelő és eszéyes földesgazda indítványára, a melynek vezérigazgatójává aztán maga az indítványozó Bayer Frigyes választott; azonban nagy kérdés, hogy képes leend-e ő eszélyessége dacára ezen népes, leginkább földesgazdák által álló egyesületet minden akadályokon keresztül küzde biztos úton vezérteni. Ezen egyletnek célja többek közt felső gabonakereskedőknek vagy más vásárlóknak együttesen minden közvetítés nélkül nagyobb mennyiségű gabonát eladni, olcsó hitelű pénzre szert tenni, együttesen nagyobb mennyiségű fát, szemet stb. megrendelni.

*) Jobb lett volna ezt is a saját kultur-egyletükre, a gimnáziumra adni; mert ennek senki sem ad, ha maguk nem adnak, amannak pedig gyűjt az egész hazai sajtó. Ne szerezsek a szomszédot se jobban önmagunknál! Szerk.

közse-
gédet-
petre-
Paster-
szeg-
emész-
szobák-
mind-
aggod-
tartan-
delést-
delés-
günk-
nyeb-
háza-
nem

mikor-
Tudh-
fiatal-
gál-
nepi-
éves-
feles-
sele-
nak-
dolgo-

dalom-
keze-
tem-
szolgá-
sege-
hogy-
fejle-
Julcs-

mét n-
„Miké-
a leg-
bajjel-
üzven-
kezde-
ván a-
kedzt-
öltöz-
hisz e-

Gyula-
fiatal-
az ass-
ülelé-
szett-
Andr-
mástr-
mász-
ez így-

mikor-
Gyula-
dolta-
ő eddi-
mánt-
a mes-
mit út-
körül-
nős a-

delme-
a meg-
lány-
elibe-
fözze-
ő töle-
háza-
igaz-
nős a-

az mi-
hogy-
az a-
haszn-
ilyen-
nek a-

apjuk-
gyál-
ban s-
ifju-
vigya-

fajta-
nek, k-
tudna-
becsül-
elvisz-
kem-
ségem-
a lány-
zokog-

monda-
no ne-
békít-
szeret-
erejé-
szert-
megfa-

ob mozzanat
ségünk egy
ása, hogy a
nkénti 2000
nak fentar-
en régi kö-
népünk egy-
ezen kö-
n hivatása
edelmi köz-
rjedt volna
v vidéken
es nyelve.
gyülésen
s a közép-
k, de ezen
k és „Te-
nagy nép-
án minden
nk is be-
: Tanitja
m szeret s
muszáj. Ez
nknek ezen
jobb módú
k uradalmi
tafizetések
et; e mel-
ban mégis
gy-két év
nak nagy
családja-
ar nyelvet
efiut kap-
var csere-
miatt jöt-
szünik, s a
nek is s a
ulásának.
egy hang-
s napján,
jól sike-
védelmet
ny mint
csak ezen
rbász oly-
elő mű-
olisa sem.
közt leg-
Schuch
Matild és
sziaik oly
zolgálatunk
tekinte-
a kiknek
ak tessék
án az az
la-bálunk
eginkább
zinte jó-
közmive-
rt tiszta
ó egylet-
egélyben
zen tom-
vivalgom
csaknem
a meg is
tissé tán
világunk
ulatság-
tartatott
let szép
gy felol-
ly után
án vagy
ásásokat,
Martin-
os; Zva-
; egy
törtökön
ni. Hol
a hol a
enes ke-
estélyek
az ugy-
elolvasá-
éptömög
a har-
ség.
január
nappali
nemely
egyéni-
tt fény-
nehány
akarék-
és az
nek hi-
teket és
y szinte
földmi-
yes föl-
ratójává
álaszta-
ő eszé-
zdákból
küzdve
többek
rlóknak
mennyi-
t tenni,
o. meg-

Egy szerencsétlen esemény is adta magát elő községünkben, amennyiben egy verbászi kereskedő-
gédet veszett kutya harapott meg; felment Buda-
pestre Babeshez, de ez állítólag Párisba utasította
Pasteurhez; s hír szerint e napokban oda el is indul.
A hosszas tél már igen sok lakos, különösen a
szegénység minden fűtő anyagát és kenyérét meg-
emészté; úgy, hogy már sok szegény családnak hideg
szobában kell dideregni, s e mellett községünkben
minden szén, brikét elfogyott; ennél fogva nagy az
aggodalom, mivel fűtünk, ha a tél még soká találna
tartani; mert kereskedőink, egyet kivéve, új megren-
delést tenni nem akarnak, s megrendelést nem is tet-
tek. S ily aggodalom és inség között akadnak közsé-
günkben emberek, és pedig állítólag sokan a szegé-
nyebb sorsuak közt, akik utolsó gabonájukat a pálinka-
házakba viszik, csak hogy mérégitalhoz juthassanak,
nem gondolván azzal, ha e mellett családjaik éheznek is.
Verbászi.

BEFÜTTA AZ UTAT A HÓ.

De bolond volt kend öreg Timár András,
mikor olyan fiatal feleséget vett, a Csalai Julisát.
Tudhatta kend, hogy ilyen esetben az asszony nőtlen,
fiatal urak gyönyörűségére s a férj bosszantására szol-
gál. Aztán kendnek lánya is van, szép mint egy ün-
nepi imádság és olyan tiszta is, mert még csak 13
éves, hogy fog azzal bánni ez az új asszony? Az első
felesége kendnek megfordult a sírjában, ha az ő
szíve magzatával, Angyél leányával mostohául bán-
nak. Bizony jobban megkellett volna gondolni ezt a
dolgot!

Mert Timár András számadó volt a lángi ura-
dalomban; olyan ember, a kinek kilenc bojtár áll a
keze alatt, magának van 300 darab birkája, pénze
teméntelen, annál több csak a becsülete. 24 év óta
szolgálja a gróft, megszedte magát. — Hogy a fele-
sége elmúlt mellőle — Angyél még kicsiny arra,
hogy a háztartást vezesse — hát megházasodott, öreg
fejjel, fiatal menyecskét vett maga mellé, a Csalai
Julisát, a ki híres perszóna a vidéken.

Természetes, hogy az uradalmi tisztí sereg figyel-
mét nagy mértékben magára vonta a fiatal számadóné.
Miként azok a apró tolvaj darázsok kiszokták keresni
a legpirosabb körtét és mikor kikezdi nagy ügygyel
bajjal, előjönnek a nagy hatalmú király-dongók és el-
űzvé az apró darázsakat, meuten neki esnek a ki-
kezdett piros körtének, csak úgy könnyű szerrel jut-
ván annak csorgó levéhez és édes ízéhez: azonképen
kezdtek a Julisát is környékezni azok az úri ruhába
öltözött király-dongók. És a Julcsa felfogta helyzetét,
hisz egyszer él az ember.

Főleg az uradalmi irnokok egyike, Topolyai
Gyula cseppent be a menyecske kegyeibe. Egészen
fiatal gyerek volt még, annál könnyebben bánt vele
az asszony. Édes tekintettel, édesebb csókokkal, forró
üléssel, forróbb szerelemmel magához láncolta. Tet-
szett a fiatal gyerekek ez a bódító állapot. Timár
András az ő becsületes fejével nem is volt képes
márról rosszat gondolni. A Gyula ifjuúrnak egyszer-
másszor csúron méz volt az este, vajjon meddig tart
ez így?

Addig tartott, míg Angyél gyerek volt, hanem
mikor egyszer betoppant abba a 16-ik esztendőbe, a
Gyula ifjuúrnak megállt a szeme, szája és azt gon-
dolta magában, hogy milyen tökkel ütött számár volt
ő eddig, hogy a takaros kavics mellett az igazi gyé-
mántot észre nem vette. Hiszen ilyen szép lány csak
a mesékben szokott teremni.

Julisát kezdte elhanyagolni — ahogy az ilyes-
mit úri nyelven szokták kifejezni — Angyél vette
körül ifjuú szívének egész hevével, tisztább érzései a
körül táboroztak, úgy tekintett rá, mint valami bü-
nös a feszületre.

Ez a Gyula „fordulása“ aztán igen nagy vesze-
delmeknek lett előidézője. A sértett asszonyi hiúság,
a megcsúfolt szerelem bős mérge, mind a szegény
lány fejére zúdult. „Hogy az a pelyhes galamb neki
elibe repüljön, hogy az a hitvány sűdő leány őt le-
főzze, őt, Csalai Julisát... olyan nincs, ... hogy
ő tőle elhalássa... No várj, — a Timár András
házában én parancsolok.“

Jaj, keserves idők következtek Angyélra, de
igazán szívéből dalolhatta a lángi kertekben, hogy:

„Édes anyám panaszt tennék nálad,
Ha téged is sírba nem tudnának.
Ha te élnél: vigasztalnál engem,
Nem ölné meg a bánat egészen.“

Ami feketeség csak van egy asszonyi lélekben,
az mind felülre kerül akkor, mikor arról van szó,
hogy szeretőjét elvesziti, annál inkább, ha „tilalmas“
az a szerető. Az úri dámák ilyen esetben szoktak
használni vitriolt, választó vizet, revolvert s egyéb
ilyes gyengéd szereket, de parasztnak effélék nem es-
nek a keze ügyébe.

Eleinte csak áporgott a Csalai Julcsa mérge, az
apjukat a Timár Andrást noszogatta, hogy az az An-
gyél leány nem jó uton indul, hiszen még gondolatá-
ban sem kéne megfordulni a legénynek s ime a Gyula
ifjuúrral szeretkezik. Ő édes anyja helyett édes anyja,
vigyáz ugyan rá, de nem tehet róla, ha aztán...

— Hadd el Julis — szól neki férje — nem olyan
fajta a mi familiánk, a pusztában olyanformát beszél-
nek, hogy inkább te vigyázz magadra.

— Micsoda? Én vigyázzak magamra? Hát mit
tudnak én reám a pusztában? Hát nem vagyok én
becsületes asszony? hát vétettem én kelmed ellen?
elpiszkoltam én hitvesi hűségem? Kelmed mond nekem
ilyeneket? ezt érdemlem én kelmedtől tiszta hű-
ségemért, igaz szerelmemért, hogy vigyázzok a házára,
a lányára?... jaj, jaj... s oda borult az ágy végére
zokogva, zihálva.

— No, esillapodjál Julis, nem akartam én annyit
mondani, tudod hogy szeretlek, kebelemben holdak,
no ne sírj előttem, nem bántalak többet szóval sem —
békítgette a gazda megriadt feleségét.

De pedig Csalai Julcsának igaza volt. Angyél
szeretkezett az első szerelem ártatlanságával s nagy
erejével, a csinos ifju — Topolyai Gyula — megtet-
szett a szende leánykának s szíve érzésének először
megfakadt bimbóval zárta körül annak alakját, anyi

melegséggel, igazsággal, amennyire egy hamisítatlan
16 esztendő szív képes.

Nyári szép időben, mikor mindenki munkában
van a mezőn, a Gyula ifju úr el elopta magát s az
ákcok hős árnya alatt édes pásztorórákat töltött
Angyélal. Elmondták, hogy ők egymást az egész
életben, sőt ha lesz: a másik életben is szeretni fog-
ják s mintha fehér galamb rebbenne el hűsen arcáik
mellett s csórból égő üszök esnék rájuk, úgy érezték
magukat egy egy csók elcsattanásakor. Az ifju kezdte
észrevenni, hogy ez az igazi, — a másik, a Julissal
való dolog olyan cseléd-izü — meg is utálta. A le-
ányka hitt és boldog volt, hiszen az már régi baj,
hogy a kis lány szíve olyan, mint a vaj. — Nem látta
őket csak a mindent látó Isten.

De mégis egyszer Timár András is észrevette az
akácfák alatti idylt s mikor leányát kérdőre fogta, az
csak oda borult a nyakába és sirt, sirt hosszan, ke-
servesen. Julis asszony meg sátni kegyetlenséggel
szaporázta előtte, hogy: „Ugy ugy, pityergéssel majd
jóvá lesz téve a hiba, sirhatsz szép virágszál, ártatlan
galambka, legény kell neked, urfi kell neked, ugyan
jókor elkezdted, még sokra viheted a Timár András
gyönyörűségére.“

— Julis, feleségem hallgass — szólt a férfi ko-
molyan.

— Hát csak dédelgesse kelmed, dicsérje meg
azért, amit cselekszik, hívja ide az ifju urat, ültesse
ölebe Angyélkáját, hadd turbékoljanak.

— Elég Julis, szót se többet — kiáltott az em-
ber — a leányt ne bántsd, ez az euyém és én meg
fogom őrizni.

És elment a tisztartó urhoz a 25 éves hűséges
cseléd, a becsületes számadó, kért, könyörgött, hogy
a Topolyai ifju urat tegyék át a másik uradalomba,
az ő családi békéje, az ő háza becsülete nevében ese-
dezett. Egyetlen kincse az a leány, ne akarja a tiszt-
tartó ur, hogy azt letörjék, porba gázolják s az ő
apai szívét meghasogassák.

— Jól van András — mond a tisztartó, hisz az
semmibe sem kerül — kicseréljük egy másik irnokkal
s azzal rendben van a dolog.

Julis asszony sietett is e hírrel megrikatni mos-
toha leányát: „No te pityergő bábu, elmegy a ga-
vallér, nem sietsz utána, nem ugorsz a kútba? Hiszen
feleségül veszi, azt mondta teinsasszony lesz belőled,
hát erredj vele te híres, te kisasszony, te cula, te!“

A Gyula csakugyan is azt mondta, hogy fele-
ségül veszi, mihelyt avandzsírozik az irnoki állásról,
ne adjon neki az Isten egészséget, ha meg nem teszi.
Ugy szereti, mint a lelke közéjét, mint az üdvösségét,
még annál is jobban, hogy nem felejtí el sem ezen, sem
a más világon. És ebbe maradtak, ezzel búcsúztak el
egymástól.

Ami a feleségül vételt illeti, az nem is volt olyan
lehetetlen beszéd. Tudta az utolsó kis béres is, hogy
három ezer forint mellettkel jár az Angyél kezével.
Timár András gazdag számadó, kinek szerzett volna,
ha nem a lányának?

Őszi délután volt, olyan búsongó idő, hulló le-
vél, bánatos virág hirdette a mulandóságot, mikor
Topolyai Gyula eltávozott Lángról a lóki uradalomba.
Elcserélték a Timár András kértére. Kocsija messze
kinn robogott már túl az akácok allén, de a szomorú
dal hangja utolérte, amint melán, elbaláon rezgett ke-
resztül a sűrű őszi tájon:

„Édes anyám panaszt tennék nálad,
Ha téged is halva nem tudnának.
Ha te élnél: vigasztalnál engem,
Nem ölné meg a bánat egészen.“

Az apa ölebe vitte be kedvencét. No, kis lányom,
most már vége legyen a komédiának. Ha bajod van,
én nálam tégy panaszt, atyád vagyok én. Szedd össze
magadat, ne rontsd el az életemet, az életünket, légy
vidám, boldog. Mi kell, mit adjak, mit vegyek? Azt
az embert meg felejtí el, mondom, felejtí el.

— Nem lehet kedves apám, nem lehet.

„Hogyha láttál szépen nőtt virágot elhajolni
benső baj miatt“ — úgy hervadt Timár Angyél napról
napra. Csalai Julis gondoskodott arról, hogy minden
24 órában 24-szer megkésérisse. Gyűlölte a gonosz
asszony, hogy nemcsak elszerezte tőle a gavallért,
hanem még a pusztából is elűzte nyafogó szerelmével.
„Most már se nekem, se neki“ — gondolta Julis mérge-
sen. Am a menyecske az ilyes szükségletet könnyen
fedezí, de a szegény leányok az ifju irnokkal volt
tele egész gondolat világa.

Az apa pedig törte becsületes fejet, hogy mitevő
legyen. Ugy hagyja elveszni, letörni kedves leányát?
Már két esztendeje is elmúlt az ifju eltávozásának,
azóta Lókban ispánságig vitte és ez a szegény leány
folyvást eped, sir és fogy, hát igaz lenne amit mon-
dott, hogy „nem lehet felajteni“. Julis is megintette
Timár komolyan, hogy bánjk szépen Angyélal, de
amire ez gorombán, kihívólag felelt, hogy majd bi-
zony tán ő fogja imádni, szolgálni. Megtanítaná ő,
kihajtáná belőle a szomorúságot, ha apja volna.

A gazdag számadó szánandóbb lett a szegénynél.
Mit tegyen? — Férjhez kell adni — tanácsolja Ju-
lis — férfi mellett elfelejtí a multat, rá kell riasz-
tani az édes apjának, parancsolni kell neki. Csakugyan
is az uradalmi kovács mester fia régen komoly szá-
nékkal járogatott Angyél után, de az föl se vette.
Pedig egymáshoz illenének, itt maradna a szeretett
leány helyben az apa szemei előtt, boldog lehetne.

Eppen vízereszt után való hét volt, farsang
eleje. Timár András maga elé vette lányát s így
szólt: „a kovács fia megkérte kezedet, hozzá kell men-
ned feleségül, mert így elpusztulsz, ő szeret téged,
szólj, hozzá mégy?“

— Nem, kedves apám, nem megyek.
— De én ugy akarom.
— De ha nem szeretem.

— Eh lári-fári beszéd, szólt közbe Julis, majd
összeszoknak, az ilyen síró-rívó lány nem látja meg
a szerencsétjét sem. Ne engedjen kelmed édes apjuk.

— Nem is engedek — tüzei magát Timár And-
rás — nekem nem fogsz itt gunnyasztani, hozzá mégysz.
— Nem megyek kedves apám.

— Én parancsolom — dühöng a számadó — egy
szó se legyen több. Estére eljön a fiu az apjával, lásd

őket szívesen s „nem“-et ne mondj neki, mert akko
nincs helyed házamnál, érted... haragosan ott hagyta
— No hát — gunyolja Csalai Julis — teins
asszony leszel, kasznárné leszel, te koporsó virág, te...

Az égen bolyhós hófellegek táboroztak, a szél
is metszően fúj, ember, jószág földel alá húzódtott,
mégis ott a lóki uton egy magános nő megy sietve,
mintha üldözne. Kendőjét összehuzva, mintegy észre-
vélenül suhan be a lóki pusztára s ott a cselédektől
tudakozódik Topolyai ispán ur után.

— Hja, azzal ma nem lehet beszélni, éppen a
menyasszonyáért ment Sismándra, csak estére jön-
nek meg.

Szegény Angyél — mert hisz ő volt — megráz-
kodik lelkében e hír hallatára. De talán nem jól ér-
tette, megkérdezi azért, hogy magának hoz feleséget az
ispán ur?

— Hát csak nem is a plébánosnak, felelik neki,
szép asszonyt hoz onnan, a kasznár ur leányát.

Timár Angyélal elborul a világ, félre fordul,
hogy könnyeit elrejtse. Távolról már hangzik a csengő,
subanó szánokon jön a lakodalmas népség, Topolyai
Gyula hozza a menyasszonyát, aki pedig azt mondá,
hogy nem felejtí el őt az Örökkévalóságban sem.
Angyél félre húzódvá nézi, nézi lélektelenül, mintha
a saját temetését látná. Egyszer megfordul, nagy ira-
modással szalad vissza a mély hóban. Mert a bő hó-
esés viharrá erősödött, a szél kavargja, hordja a pely-
heket, az egész láthatár ólomszürke, nem látni sem-
mit, nem ismerni utat, ösvényt, mert befűtta a hó s
a leány megy, rohan, itt térdig sülyed, ott még le-
jobb, de ismét felkél s rohan tovább, arcán foly a ve-
rejték, kezei zsbabadtak, lába fárad; az út két olda-
lán sánc van, ha oda téved: vége van. Már az esteli
homályosság terjedez s ő még egyre bukdos a hóban,
alig vonszolja már magát, lélegzete fogy, fogy, mind-
egyre fogy...

A lángi kovács hiába ment fiával Timár házá-
hoz. Angyél nincs sehol. Sőt elműlik másnap is, a
számadó közel van a megőrüléshez, a leányok híre,
pora sincs. Keresni nem lehetnek, mert „befűtta az
utat a hó“ Kutakat sorra néznek, padlást megvizs-
gálnak... nincs, nincs sehol. Harmadnapra csudála-
tosan langyos eső kerekedik, elpusztul a hó s megta-
lálják közel a pusztához az út árkában eléltelenedve,
holtra fagyva, holtra válva.

Csalai Julis még azzal tetézi a dolgot, hogy „no
lám, elment az ifjuúr után Lókba, már ki gondolna
ilyent?“ de ráfordmed Timár kétségbeesett hangon:
„Csitt, halgass, te rossz, te vagy neki a gyilkosa“
és ráborul a kékes szederjes testre és csókolja azt fe-
jétől lábáig, gyönyörűségem, világom, mindenem, őh
kedves leányom, elvitted magaddal minden örömömet,
minden boldogságom... Most már panaszt tehetsz
az édes anyádnál!“
Förgács Endre.

Sokat, sokat...

Sokat, sokat megcsalt ez az élet,
Árnyoldalát ismertem csak én meg;
Szép eszményem s minden róza-álmom
Ködfátyolként szétfoszolva látom.

Számúzótként bolyongok e földön,
Sívár éltem' bú s keserv közt töltöm.
Árva vagyok; százszor árvaibb lelkem,
Hisz nem szeret senki, senki engem.

Bérben lakik testemben a lélek;
Várja már a határidőt — félek...
Jobb is lenne, jobb már innen menni,
Oh, hisz tudom, ott fönk édes lenni...

Egy vágyam van, még csak egy van itten;
— Teljesítsd ezt Atyám, édes Isten: —
Bocsánatod' küldd le, könny közt esdek!
Bocsánatod' hűtlen kedvesemnek.
Novoth István.

Nem tudom én...

Nem tudom én mi fáj nekem,
Lelkem olyan bágyadt,
Mintha régi ismerősöm
Bántana — a bánat.

A zordon szél rég lefujta
Levelét a fának,
Mintha az én ifjuságom
Reményi volnának.

A nagy égen sötét felhők
Jónék-mennek sorba',
Kebelemben mintha egy-egy
Bús gondolat volna.

Hej! ha keblem volna az ég
S búm meg a felhője,
Ugy tudom, hogy több napsugár,
E földre nem jőne!

Zsuzsányi Peti.

Szerkesztői üzenet.

Mélykútra és O—a uraknak. Egyszer szólt már mindegyikük
s abból is meggyőződhettek kölcsönösen, hogy a hang erejével s a
toll vastagságával egyik se lehet győztes a másik fölött. Miután pedig
adatokat az új disputa sem tartalmaz, tehát közérdek címe alatt hely-
set foghat e lapban, még a nyitásban sem. Ajánljuk ehelyett az
ada-petrovicsellő pártlet-zisztémát; abban még jobban ki lehet eresze-
teti a suhogót.

Dorozsói barátainknak. Lehetetlen, hogy ezen leirt komoly eset gondolkozásba ne ejtse az embert. Dorozsón az 1881-iki népszámláláskor 149 lélek kivételével az összes lakosság magyar ajkunak vallotta magát, s most alig 5 év múlva német iskolát követel. Ok nélkül nincsen okozat: tehát kellett valami különös körülménynek előfordulni, hogy most olyan mozgalom irtó föl fejt, mellyel az egész ország szellemi aramlata ellenkezik. Lehetetlennek tartjuk, hogy a dorozsói értelmiség, ha ezen nemzeti ügyhöz méltó jóakaratot mutat, röviden és alaposan ki nem puhatolja a baj forrását; mert egy körülményt elnyomni lehet ugyan, de gyógyítás csak akkor ígér tartós sikert, ha megszüntetnek vagy eltávolítanak a kör okait. Örülünk, ha érzésben minél előbb végre járhatnak ezen kellemetlen jelenségek, mely vajha követők nélkül maradjon!

Naptár.

Március.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
19 Pént.	József n. atya	József	7 Vazul és t. vt.
20 Szom.	Joákhim hv.	Hubert	8 Theofilakt
21 Vas.	C 2 Benedek	C Remin.	9 E 2 Szab. 40 vt.
22 Hétfő	Oktávián vt.	Kázmér	10 Kodrát s társ.
23 Kedd	Framencius	Eberhart	11 Szofrón pk.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

NYILTTÉR.*)

T. Szerkesztő ur! Értésülök, hogy a Kamocsay Herdlein ügyben helytelen s alaptalan bíreket hord a pletyka. Mint ezen ügybe egyedül beavatott illetékes ügyvéd, ime szárazon elmondom a tényállást.

En bajai Vörös sz. Kamocsay Teréznek már régebben ügyvédje vagyok. Ennek köszönhettem, hogy Herdlein Lajos és Riedl Béla tanuk előtt kiállított és Kamocsay Lajos javára szóló, Kamocsay Teréznek előttem ismert hiteles aláírásával ellátott, viszontkötelezettségi átadási szerződés átírását végezt, szabályszerű meghatalmazással együtt irodámba került. En e szerződést a múlt év novemberében Zentán személyesen benyújtottam s az illető két szállásnak Kamocsay Lajos nevére átírását eszközöltem; eljárásomról az átadót ajánlott levélben értesíttem és ő felelősen jelentette, hogy az eredeti szerződést és átíratást végzést megkapta s tudomásul vette. Természetes, hogy ezen kívül a zentai bíróság, mint teleklönyvi hatóság, a nevezett asszonyt hivatalosan is értesítette az átírásról.

Ezen földátíratás jogerőre emelkedvén, Kamocsay Lajos, akinek már évek óta ügyvédje vagyok, a hiteles teleklönyvi kivonatok alapján a megyei árvaszéktől 12000 frt kölcsön fölvételére kért föl, mit én közjegyzői meghatalmazás alapján ki is eszközöltem számára január elején.

Az árvaszéknél, hol pedig a kölcsönök okmányai nagyon is aprólékos szigorral bíráltatnak, semmi észrevétel nem fordult elő.

Annál inkább meglepett, hogy a bajai járásbírósnál Vörös szül. Kamocsay Teréz ezen önmaga által aláírt okmányt előttem ismeretlen okból hamisnak jelezve, Kamocsay Lajos és Herdlein Lajos ellen a bajai járásbírósnál büntenyítő feljelentést tett.

En erről értesülvén, anélkül, hogy bárki is megidézt vagy kihallgatott volna, önkényű Bajára siettem, hogy megtudjam, miben áll volt kliensem dolga; egyuttal magammal vittem 4000 frtot, mely összeget Kamocsay Lajos pár nappal előbb távollétemben megörzés végett feleségemnél tett le azzal, hogy a napokban bort vásárolni indul vele.

En ezen összeget Kamocsaynak büntenyítő ügyben történt elfogatása után, jónak láttam Olsavszky Jenő kiküldött vizsgálóbírónak kezeihez letétbe helyezni; és ezzel az ügyet részemről teljesen befejezetnek gondolom.

A különféle keringő hírekkel szemben ezen tényállást szeplőtlen jónem érdekében szükségesnek találtam.

Zomborban, 1886. évi március hó 17-én.

Henneberg Sándor.

Felkértünk, hogy a f. é. február hó 2-án a zombori izr. hitközségnek megejtett választásra és az ennek folytán a „Bácska” 11-ik számu nyílt levél, és 12-ik számban a napihírek rovatában megjelent hitközségi elnöki válasza vonatkozólag a következő, a község kerületi elnökség részéről hozott határozatot, egész terjedelmében közöljük:

16/1886. sz.

A VII. izraelita község kerület elnöksége

Holländer József, Kramer Gyula és dr. Schuller Simon zombori izr. hitközségi tagok által a f. 1886. évi febr. hó 2-án megejtett három iskolaszéki tag, egy képviselő és az iskolaszéki elnök megválasztása tárgyában a nagyméltóságú m. kir. belügyminiszteriumhoz címzett és a nagyméltóságú vallás- és közokt. miniszteriumhoz 6052/1886 sz. a. áttett panaszuk tárgyában, mely saját autonom hatáskörében teendő intézkedés végett ezen kerületi elnökséghez áttétetett következőleg

h a t á r o z o t t :

A f. 1886. évi febr. hó 2-án a zombori izr. hitközség közgyűlése által három iskolaszéki tagra, egy képviselőre, valamint az ugyanazon napon a képviselő testület által az iskolaszéki elnöki állására vonatkozólag megejtett választás ezennel megsemmisítették és utasították a zombori izr. hitközség elnöksége, miszerint a községi alapszabályok 12., valamint a IV. fejezetnek szem előtt tartása mellett a fenti tisztségek választás útján leendő betöltése iránt a szükséges intézkedéseket tegye meg.

Panaszosok azon jegyzőkönyvileg előterjesztett kérelmüknek, mely szerint dr. Spitzer Mór hitközségi elnök, az ezen ügyben megejtett vizsgálat folytán felmerült költségek megfizetésében marasztaltassék, hely adható nem volt és panaszosok ezen kérelmükkel a rendes per útjára utasítottak.

*) Az e rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Indokok:

Az iskolaszéki három tagjának megválasztása szabályszerűtlenül történt mindenekelőtt azért, mert a választásnál olyan hitközségi tagok is gyakoroltak szavazati jogot, akik a hitközségi alapszabályok 6-ik §. szerint szavazati joggal nem bírnak és pedig Goldfahn Lipót, id. Goldfahn Sándor, Lövy Simon és Fritz Dávid, kik 1885-ik évre kivett adójukat a választás napjáig ki nem fizették, továbbá Berger Simon, Robitschek József és Weinberger Ignác, kik a választás napjáig mint új hitközségi tagok egyáltalán adót nem fizettek. Szabályszerűtlen volt ezen választás azért, mert a hivatalból beszerzett választási jegyzőkönyv szerint a választás nem az alapszabályok 17. §-ában előirt és egyedül helyes szavazati jegyekkel mindhárom iskolaszéki tagra nézve együttesen, hanem akkép történt, hogy a megjelent 40 választó 120 szavazati jegyet adott be, mely eljárás mellett tekintettel a szavazás titkos voltára, nincs kizárva azon lehetőség, hogy egy és ugyanazon szavazó két vagy három szavazatot adott egy és ugyanazon jelöltre. Habár ezen lehetőség kimondása távolról sem tekinthető a megjelent választók eljárására nézve gyanúsításnak, mégis miután minden választásnál a formaszérségek éppen azért kívántatnak meg, hogy a választás a maga rendje és módja szerint és minden gyanu elhárításával történjék meg, a választás rendjének ezen megsértése szintén egyik okául tekintendő a választás megsemmisítésének.

Szabályszerűtlen volt végre az iskolaszéki tagjainak választása, mert a hitközségi alapszabályok IV. fejezetében foglalt formaszérségek mellőzéseével a választás egyszerű meghívók útján és a községi elnök elnöklése alatt történt. A községi elnök azon védekezése, hogy az alapszabályok IV. fejezete csak az általános tisztújításra vonatkozhatik, elfogadható nem volt, mert az alapszabályok IV. fejezetének szó szerinti szövege, mint egyedül helyes értelmezése szerint ott mindazon választásokról van szó, melyeknél az összes hitközségi tagok vesznek részt, és nincs ok arra nézve, miért képezzen az iskolaszéki tagjainak megválasztása kivételt.

A közgyűlés által képviselővé megválasztott dr. Grüner Samu megválasztása megsemmisítendő volt, mert a panaszhoz A. a. mellékelt meghívó jegy szerint a közgyűlés egyedüli tárgyaúl az iskolaszéki tagjainak választása volt kitzúve és ennél fogva oly tisztségre vonatkozólag, melynek választás utáni betöltéséről a választók értesítve nem voltak, még a jelen volt választók egyhangú elhatározása mellett sem lehetett a választást megejtetni.

Az iskolaszéki elnökségre vonatkozó választás megsemmisítendő volt először, mert azon gyűlés, a melyen a kérdéses képviselői állás betöltött, a hitközségi alapszabályok 30-ik §-ának rendelkezése szabályszerűen össze nem hivatott és a képviselőtestület azon tagjai, kik a közgyűlésben részt nem vettek, arról tudomással sem bírtak.

Megsemmisítendő volt ezen választás másodsor a hitközségi alapszabályok 12-ik §. alapján, mely rendel, hogy az iskolaszéki elnök a képviselőtestület kétharmadának jelenlétében választandó meg, már pedig a kérdésben tárgó választás alkalmával a képviselőtestületnek csak fele volt jelen.

Panaszosok költségeik iránti kérelmükkel a rendes perutra voltak utasítandók, mivel ezen kerületi elnökség pénzbeli marasztalásra magát illetékesnek nem tartja.

Kelt Szabadkán, 1886 március hó 17-én.

(P. H.) Dr. Szilasi Eölyp s. k.,
ker. elnök.

HIRDETÉSEK.

HIRDETÉS.

Alólirott tisztelettel jelentem, hogy Temerinben jól berendezett nagyvendéglő helyiségemben, mely az országúton, különösen utazók számára kényelmesen bebútorozott szobákkal van ellátva, mindennemű étkek és jó italok kaphatók; miért is a közönségnek becses figyelmébe ajánlani bátor vagyok és becses látogatásért esedezik

KEHEL ANTAL,

3-3 nagyvendéglős Temerinben.

2171/86. szám.

Árlejtés.

A nagyméltóságú m. kir. pénzügyminiszteriumnak folyó évi 10542. sz. a. kelt rendelete alapján közzétették, hogy a baracska-i róm. kath. egyházközség lelkesi lakáson előforduló építési hiányok helyreállítása iránt 1886. évi március 29-ik napján délelőtt 9 órakor Apatinban a kincstári ispánság hivatalos helyiségében nyilvános árlejtés fog tartatni. Kikiáltási ár a költségvetésileg megállapított 929 frt 48 kr. Az árlejtéshez a vállalkozni kívánók oly figyelmeztetéssel hivatnak, hogy az árlejtés kezdete előtt tartoznak a fenti kikiáltási ár 10%-át készpénzben bánatpénzképp letenni. Az árlejtés megkezdése irásbeli zárt ajánlatok is elfogadhatnak, melyek hasonlólag a megfelelő 10% bánatpénzzel látandók. Közelebbi feltételek, ugy a költségvetési leírás az apatini kincst. ispánságnál betekinthetők. Szeged, 1886. március 9-én. **M. kir. jószágigazgatóság.** Utányomat nem díjaztatik. — 2-1

Alkalmazást keres alulirott vala-
mely gazdaság-
nál mint gazdatiszt, a mely minő-
ségben bizonyítványaim szerint több
uradalomnál hiven és szakértelem-
mel szolgáltam. Beszélék jól ma-
gyarul, németül és szerbül. — Az
esetleges állomást azonnal elfoglal-
hatom.

HEINRICH MIHÁLY,

3-3 Rigicán (Bács megye.)

Vendéglő bérbeadása.

Az alulirotnak tulajdonát képező a Szencse külvárosban fekvő „Deák körút” és a megye palotára néző sarok „Tigris”-hez címzett (most Szabácsi) vendéglő f. é. november hó 1-től kezdve három esetleg hat évre szabadkézből a tulajdonos által saját lakásán f. é. május hó 23-án délután 3 órakor megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek kiadatni fog; a bérbevevő az árverés alkalmával az évi haszonbérnek 10 %-ját bánatpénzzel lefizetni tartozik, az árverési feltételek a tulajdonos lakásán megtekinthetők.

Zombor, 1886. március hó 2

6-3

Gruber-Ballun Luiza,

**Posevitz Gusztáv gyógyszer-
tárába Pankotán (Arad megye
vasút állomás) egy jó családból való
4-6 gymn. osztályt végzett ifju**

gyógyszerész-gyakornoknak

azonnal felvétetik.

10-3

1101. szám.

k. ig. 1886.

Pályázati hirdetmény.

Küla községében leköszönés folytán me-
ürült községi és azzal egybekötött községi kór-
ház orvosi állásra ezennel pályázat nyitattik és
a választás megejtésére f. évi április hó 21-ik
napjának d. e. 9 órája Küla községéhez
ezennel kitzúzetik.

A megválasztandó községi orvost a 700
frtnyi évi fizetésén felül minden beteglátogatás
után 35 kr. díj illeti — a halotti kémlést azon-
ban díjtalanul tartozik teljesíteni. Pályázni ohaj-
tók felhivatnak, miszerint az 1871. XVIII. t. c.
74. §., illetve 1876. XIV. t. c. 143. §-a értelmé-
ben szabályszerűen felszerelt és nyelvismeretü-
ket igazoló kérvényeiket f. évi április 18-ig
bezárólag ezen szolgabírósnál nyujtsák be,
mivel később érkező folyamodványok figyelembe
vétetni nem fognak. A megválasztott orvos ál-
lomását f. évi május hó 1-én elfoglalni köteles.

Külán, 1886. évi március hó 2-án.

Schick Matyás,

3-3

szolgabíró.

573. szám.

polg. 1886.

Árverési hirdetmény.

Alulirott bir. kiküldött ezennel közhírré teszi,
hogy a hódásghai kir. járásbírósnak 443/polg. 1886.
számú végzése folytán Braun Henrik külai cég javára
Vetzberg M. pivnicai cég ellen 520 frt 70 kr. tőke,
ennek 1885. évi december hó 15. napjától számítandó
6% kamatai és eddig összesen 57 frt 46 kr. perköltés
követelés erejéig elrendelt kielégítő végrehajtás
alkalmával bírólilag lefoglalt és 693 frtra becsült
bolti cikkek és házbútorokból álló ingóságok nyilvános
árverés útján eladatnak.

Mely árverés megtartásának határnapjául 1886.
évi március hó 24-ik napjának délelőtt 10
órája Pivnic községéhez kitzúzetik, melyre a venni
szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy a
lefoglalt ingóságok a legtöbbet ígérőnek becsáron alul
is eladatni fognak.

Az elárverezett ingóságok vételára nyomban le-
fizetendő.

Hódásghon, 1886. évi március hó 15-én.

Gruda Károly,
bir. kiküldött.